

AGRONOOMILISED
VESTLUSED

12. TEEMA

**PÕLLUTÖÖBRIGAADI
TÖÖ
ORGANISEERIMINE**

RK „POLIITILINE KIRJANDUS“
TALLINN 1948

A-17166

AGRONOOMILISED VESTLUSED

I. A. BENEDIKTOVI
ÜLDTOIMETUSEL

12. TEEMA

DOTSENT G. LOZA

PÕLLUTÖÖBRIGAADI
TÖÖ
ORGANISEERIMINE

RIK

POLIITILINE KIRJANDUS
TALLINN 1948

23894

A-17166

KIRJASTUSELT¹

Üleliidulise Kommunistliku (bolševike) Partei Keskkomitee pleenum 1947. a. veebruaris töötas välja ajaloolise programmi maa põllumajanduse arendamiseks sõjajärgsel perioodil. Kogu nõukogude rahvas võttis selle programmi vastu tohutu vaimustusega. Sotsialistliku võistluse võimas tõus ja nõukogude talurahva pingerikas loov töö, mis juba käesoleva aasta kevadest on rakendatud ÜK(b)P Keskkomitee pleenumi otsuste täitmisele, tähistab 1947. a. põllumajanduslikku hooaega kui ulatusliku pealetungi algust võitluses kõrge viljasaagi eest, sõjajärgse viisaastaku põllumajandusele seatud ülesannete kiireima täitmise eest.

Nõukogude valitsus, arvestades seda, et viljasaakide suurendamine on tähtsaimaks ülesandeks põllumajanduse arendamisel, on määranud eriseadlustega, et põllumajanduse eesrindlastele omistatakse kõrgete nisu-, rukki-, maisi-, suhkrupeedi-, puuvilla-, kartuli-, kiulina- ja kanepisaakide eest sotsialistliku töö kangelase nimetus ning neid autasustatakse NSV Liidu ordenite ja medalitega. Seadlused kõrgete saakide eest selliste märkimisväärsete autasude määramise kohta on ajalooliseks tähiseks nõukogude küla elus.

Seadlustes loetletud näitajad on saavutatavad põllumajanduses töötajate laiadele hulkadele. Pole kahtlust, et juba sel aastal saavad tuhanded ja tuhanded meie küla eesrindlikud inimesed valitsuse kõrgete autasude osaliseks.

Rea aastate kestel on eesrindlikud kolhoosid ja põllunduse meistrid saavutanud püsivalt kõrgeid saake. Nende eeskuju näitab, kui tohutud on võimalused viljakuse tõstmiseks. Elu ise ja stahhaanovlik praktika tõestavad suure nõukogude õpetlase V. R. Viljamsi väidet, et saagid võivad piiramatult kasvada, kui me vaid samaaegselt mõjutame kogu välistingimuste kompleksi, milles kasvab ja areneb põllumajanduse kultuur.

Nõukogude agronoomia töötab väsimatult kõrgete ja püsivate saakide saa-

¹ Sari „Agronoomilised vestlused“ ilmus 1947. a. ÜLKNÜ Keskkomitee kirjastuse „Molodaja Gvardija“ väljaandel. Käesolev kirjastuse eessõna on kirjastuselt „Molodaja Gvardija“. Toim.

utamiseks. Meie teadlased mäletavad K. Marxi tarka juhendit: „Õige harimise juures paraneb maa kvaliteet pidevalt“.

Viljakuse tõus ja põllumajandussaaduste toodangu suurenemine on võimalikud ainult põllutööökultuuri taseme tõstmisega.

Et saavutada kõrgeid ning püsivaid saake ja tõsta sotsialistlikku põllunduskultuuri, on vaja nii teoreetilisi kui ka praktilisi teadmisi. Nõukogude küla parimad inimesed mitte ainult töötavad palju ja viljakalt, vaid omandavad ka püsivalt teadust, koguvad teadmisi, võtavad omaks eesrindlaste kogemusi, neid kriitiliselt ümber töötades, ja taotlevad uusi, üha kõrgemaid saavutusi.

Selles määratu suures loovas töös, millest praegu on haaratud miljonilised talupoegade hulgad, seisab õigusega esikohal maa noorsugu. Noorus — see on meie rahva kõige eluvõimelisem osa. Ta on alati andnud ja annab oma ülekeeva energia ning noorusliku entusiasmi sotsialistlikuks ülesehitustööks, nõukogude kodumaa võimsuse tugevdamiseks.

Esimesel Üleliidulisel Kolhoosnikute-Lööktööliste Kongressil 1933. aastal ütles seltsimees Stalin: „Seltsimehed, noorus on meie tulevik, meie lootus. Noorus peab meid, vanu, asendama. Ta peab kandma meie lipu võidurikka lõpuni... Tõsi küll, ta teadmised on puudulikud. Kuid teadmised on omandatavad. Täna neid pole, aga homme on nad olemas.“

Järgides meie juhi ja õpetaja üleskutset peavad nõukogude maanoored püsivalt omandama teadmisi, et veel paremini üles ehitada ja kindlustada isamaad.

Käesolev „Agronoomiliste vestluste“ sari püüab maa noorsoole, maa kommunistlikele noortele olla abiks teadmiste omandamisel. Need vestlused on kirjutatud ÜLKNÜ Keskkomitee ülesandel Lenini ordenit omava K. A. Timirjazevi nimelise Moskva Põllumajanduse Akadeemia professorite ja õppejõudude kollektiivi poolt. Need vestlused tahavad olla abiks noortele põllumajandusteaduse aluste õppimisel.

„Agronoomilised vestlused“, mis ilmuvad üksikute brošüüridena, käsitavad järgnevaid teemasid:

1. teema. TAIME ELU

Taimeriigi mitmekesisus. Taime ehitus. Taime hingamine. Taimes sisalduva rohelise värvaine tähtsus. Taime vee- ja mineraalainete vajadus. Taimede kasv ja paljunemine. Taimede liigitus ja erinevused. Ainete ringkäik looduses ja taime osa selles.

2. teema. MULLA PÕHIOMADUSED

Mullaviljakuse mõiste ja mulla koosseis. Mulla mehhaaniliste koostisosade tähtsus. Mulla huumus ja struktuur. Muld niiskusallikana taimedele. Taimetaurte hingamine ja mulla õhk. Mulla soojus. Bakterid, seemned ja teised

mulla elanikud. Tähtsamad NSV Liidu mullatüübid ja nende omadused. Kolhoosi muldade kirjeldamine. Vene õpetlased mullateaduse loojatena.

3. teema. TAIME TOITUMINE JA VÄETUSAINED

Taim, muld ja väetised. Kohalikud väetised: laudasõnnik, virts, turvas, turba-fekaali kompost, segakompostid, linnusõnnik, tuhk. Tähtsamad tööstuslikud väetised: lämmastik-, fosfor-, kaali- ja lubiväetised. Väetiste kasutamine. Väetamise süsteem külvikorras.

4. teema. MAAHARIMINE JA UMBROHTUDE TÕRJE

Maaharimise ülesanne. Umbrohtude erinevad omadused. Umbrohtude tõrje süsteem. Maaharimise viisid ja riistad. Põhi- või sügise maaharimise süsteem. Külvieelse maaharimise süsteem.

5. teema. SORT JA SEEME

Mida külvad, seda lõikad. Millised nõuded esitatakse heale sordile. Sortide aretamine, katsetamine ja paljundamine. Olemasolevate sortide parandamine.

6. teema. KÜLVISE ETTEVALMISTAMINE JA KÜLV

Külvisete ettevalmistus: seemnete puhastamine, sorteerimine, külviväärtuse kindlakstegemine, jaroviseerimine. Tähtsamate põllukultuuride külviajad. Külvi viisid. Külvinormid. Seemnete külvisügavus.

7. teema. TAIMEKAHJURITE JA -HAIGUSTE TÕRJE

Taimekahjurite ja -haiguste läbi tekkiv saagi kadu. Taimekahjurid, nende arenemine ja paljunemine. Taimehaigused ja nende põhjused. Taimekahjurite ja -haiguste tõrje vahendid ja viisid. Taimekahjurite ja -haiguste tõrjeks kasutatavad tähtsamad mürkained. Põllukultuuride kahjurid. Põllukultuuride haigused. Kõögiviljakahjurid. Kapsa- ja kartulahaigused. Toodangu säilitamisel esinevad teraviljakahjurid ja kõögiviljahaigused.

8. teema. TAIMEDE HOOLDAMINE

Taliteraviljade hooldamine. Suviljade hooldamine.

9. teema. KÜLVIKORRA TÄHTSUS VILJAKUSE TÕSTMISEL

Kultuuride vaheldumise tähtsus külvikorras. Üleminek õigetele külvikordadele ühes heintaimede kasvatamise sisseviimisega. NSV Liidus kasutatavate mitmesuguste külvikorratüüpide näited.

10. teema. PÖLLUKULTUURIDE VILJELEMINE

Teraviljad: rukis, nisu, oder, kaer, mais, tatar, hirss. Teraviljade koristamine kombainiga ja kadude ärahoidmine. Kaunviljad: hernes, lääts, vikk. Kiudtaimed: lina, kanep, puuvill. Ölikultuurid. Kartul. Suhkrupeet. Söödajuurikad. Mitmeaastased heintaimed: ristik, lutsern, esparsett, timut, puhmikuline orashein. Silokultuurid. Tubakas.

11. teema. KÖÖGIVILJA KASVATAMINE

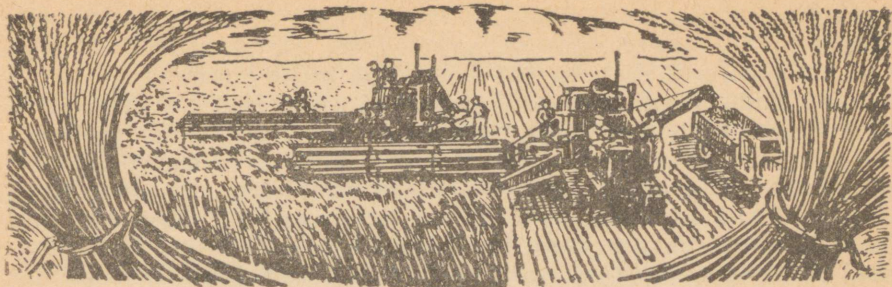
Köögiviljade tähtsus tootlusmajanduses. Köögivilja nõuded soojuse ja niiskuse suhtes. Maa valik ja köögiviljade toitumine. Päikese valgus. Kuidas paigutada köögiviljataimed maa-alale. Mulla ettevalmistamine. Kus ja milleks on tarvilik köögivilja vagudel kasvatada. Külvis ja külvamine. Istikute kasvatamine. Köögivilja hooldamine. Külvikord. Venemaa köögiviljakasvatuse ajaloost.

12. teema. PÖLLUTÖÖBRIGAADI TÖÖ ORGANISEERIMINE

Pöllumajandusorganisatsioonilised alused. Brigaadi lülide organiseerimine. Brigaadi ja lülide töö organiseerimine. Töötasu. Pöllumajanduse läbiviimise organiseerimine brigaadis.

„Agronoomiliste vestluste“ teadusliku redigeerimise ülesandeid täitis akadeemik V. S. Nemtšinov ja Lenini-nimelise Üleliidulise Pöllumajandusteaduste Akadeemia tegevliige professor J. V. Jakuškin. Üksikuid väljaandeid redigeerisid professor L. L. Balašev (teemad 2, 6, 7, 8, 10, 11 ja 12) ja dotsent A. V. Peterburgski (teemad 1, 3, 4, 5 ja 9).

„Agronoomilised vestlused“ ilmuvad I. A. Benediktovi üldtoimetusel.

1. PÖLLUTOOBRIGAADIDE ORGANISEERIMISE ALUSED

Iga kolhoosi edukas arenemine, tulude kasv ja kolhoosnike heaolu oleneb suurel määral töö organiseerimisest kolhoosis. Võiks tuua terve rea näiteid selle kohta, kuidas ühesugustesse tingimustesse asetatud naaberkolhoosid elavad ja töötavad erinevalt. Uhes kolhoosis saadakse kõrgeid saake, suuri tulusid ja kõrget töötasu ning kolhoos täidab õigel ajal riiklikud kohustused ja laiendab kõiki majapidamisharusid. Naaberkolhoosis selle vastu on saigid madalamad, riiklikke kohustusi ei täideta korralikult, samuti tulud on väiksemad.

Nähtavasti oleneb see ühismajapidamise erisugusest organiseerimisest, erinevast töö organiseerimisest. Kolhoosnike töö õige organiseerimise puhul on kolhoosis töödistsipliin kõrgel tasemel, veojõudu ja masinaid kasutatakse otstarbekalt, peetakse silmas eesrindliku agrotehnika nõudeid ja seega saavad nii kolhoos kui ka kolhoosnikud kõrgeid saake ja suuri tulusid.

Organiseerides õigesti tööd ja rakendades õiget agrotehnikat on põllumajanduse eesrindlased saavutanud tähelepanuväärset saakide suurenemist.

Küla parimate inimeste ergutamise otstarbel on NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidium välja andnud seadlused sotsialistliku töö kangelase nimetuse omistamise kohta kolhoosnikuile, masinatraktori jaamade ja sovhooside töölistele ning nende autasustamise kohta NSV Liidu ordenite ja medalitega kõrge rukki-, nisu-, maisi-

puuvilla-, suhkrupeedi-, kartuli-, lina- ja kanepisaagi saamise eest. Paljudele kolhoosnikutele on antud 1946. aastal saadud kõrgete saakide eest sotsialistliku töö kangelase austav nimetus.

NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi seadlused kutsusid esile kolhoosnikute, masina-traktorijaamade ja sovhooside töötajate määratu suure vaimustuse, innustades neid võitlusele kõrgete saakide saamise eest. Põllumajanduse eesrindlaste ennastsalgava töö tagajärjel saavutati 1947. aastal tunduvalt edu. Kasvasid üles uued kõrgete saakide meistrid. Paljudes oblastites on juba kümneid lüliivanemaid, brigadiire ja kolhooside esimehi, kes on sotsialistliku töö kangelase nime väärilised, tuhanded kolhoosnikud on ära teeninud Nõukogude Liidu ordenite ja medalite kandmise õiguse.

Et saavutada kolhoositöös häid tulemusi, selleks tuleb õigesti organiseerida tööjõudu, paigutada õigesti tööle inimesi ja töövahendeid ning õigesti organiseerida üksikuid põllumajanduslikke töid.

Kolhoosi majapidamine omab mitu haru. Tööde teostamiseks suurtes majapidamisharudes organiseerib juhatus artelli liikmeist alalised põllutöö-, loomakasvatuse-, aianduse-, köögiviljakasvatuse- jt. brigaadid.

Alaline tootmisbrigaad on peamiseks töö organiseerimise vormiks kolhoosides.

Alalised brigaadid võimaldavad tööjõu õiget jaotust majapidamisharude vahel ning inventari otstarbekamat kasutamist. Alaline brigaad tõstab vastutustunnet töö tulemuste suhtes, kusjuures suureneb tööviljakus, lihtsustub nii tööde kui ka majapidamise juhtimine ning kindlustatakse sotsialistliku võistluse arenemine kolhoosides.

Brigaadiline töö organiseerimise vorm on kolhooside poolt paljude aastate jooksul läbi proovitud. Kolhoosides on juba ammu organiseeritud alalised põllutööbrigaadid, nüüd aga seisab ülesanne nende tugevdamises brigaadides ülesseatud ja läbiproovitud töö õige organiseerimise nõuete kohaselt.

Põllutööbrigaadide õige organiseerimise põhinõuded on kindlaks määratud põllumajandusliku artelli põhikirjas: „Põllutööbrigaadid moodustatakse vähemalt ühe külvikorra kestuseks. Põllutööbrigaadile määratakse külvikorra kestuseks maatükid külvikorra põldudel. Igale põllutööbrigaadile kinnitab artelli juhatus eri aktiga kõik talle vajaliku inventari, tööloomad ja majapidamishooned.”

Pidades tõsiseks puuduseks isiklikku vastutamatusust maa kasutamisel kolhoosides, mis avaldub selles, et põllutööbrigaadidele ei kinnistata järjekindlalt alalisi maatükke külvikorra põldudel, takistades seega viljakuse tõusu, tunnistas ÜK(b)P Keskkomitee veebruaripleenum vajalikuks, et kolhoosid likvideeriksid lühikese

aja jooksul selle tõsise puuduse ja kinnistaksid põllutööbrigaadidele alalised maatükid külvikorra põldudel, inventari ja loomad ning väldiksid põllutööbrigaadide koosseisu muutlikkust.

Brigaadi koosseis peab olema alaline. See võimaldab brigadiiril paremini tundma õppida igat brigaadi liiget, tema võimeid ja teda otstarbekalt ära kasutada. Brigaadide koosseisu lülitatakse kolhoosnikud, kes töötavad süstemaatiliselt kogu aasta jooksul brigaadide maatükkidel.

Brigaadide koosseisu komplekteerimise ja täiendamise puhul arvestatakse kolhoosnikute kvalifikatsiooni ja elukohaga. Brigaadidesse peavad kuuluma niihästi vilunud kolhoosnikud, kes on suutelised tegema keerulisi töid masinatel, kui ka vähemate kogemustega töötajad. Järelikult tuleb brigaadi koondada mitmesuguse kvalifikatsiooniga kolhoosnikuid. Niiviisi lülitatakse brigaadi enamasti need kolhoosnikud, kes elavad brigaadile kinnistatud maatükkidele kõige lähema küla osas.

Brigaadi liikmete arv peab olema nii suur, et brigaad suudaks täita temale kinnistatud maatükkidel kõik põhitööd. Kolhooside paljude aastate töökogemused näitavad, et mittemustmulla-vööndi kolhoosides väikeste ja keskmiste majapidamistega on parimaks brigaadi koosseisuks 30—50 inimest, mustmulla stepioblastite kolhoosides aga, kus maa-alad on suuremad, — 40—60 inimest.

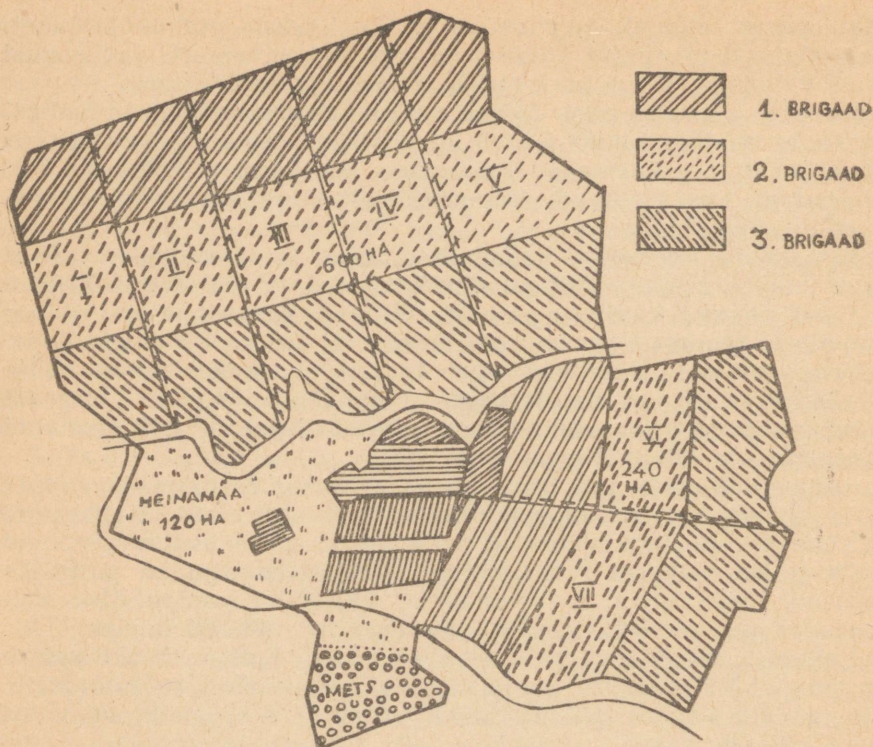
Kolhoosi põllutööbrigaadide arv oleneb kolhoosi põllunduse suurusest. Väiksemates kolhoosides moodustatakse 1—2 brigaadi. Stepivööndi suurtes kolhoosides on sageli 5—6 brigaadi, mõnikord isegi rohkem.

Kui kolhoosis on suured maa-alad köögiviljakultuuride külvide all (üle 10—15 hektaari) ja kui need on paigutatud eri külvikorda, siis organiseeritakse eri köögiviljakasvatuse-brigaad. Köögiviljakultuuride vähemate külvide puhul kinnistatakse need köögiviljakultuuride hooldamiseks eraldatud lülidele.

Kui farmilähedases söödakülvikorras on suur maa-ala, siis eraldatakse sellel töötamiseks eri brigaad. Väiksemad farmilähedased külvid kinnistatakse loomakasvatuse-brigaadile või põllutööbrigaadide lülidele.

Maatükid kinnistatakse brigaadile külvikorra kestuseks, näiteks seitsmeväljase külvikorra puhul 7-meks aastaks. Maatüki kinnistamine pikemaks ajaks äratav brigaadi huvi mullaviljakuse tõstmise ja edasist viljakuse tõusu kindlustavate abinõude tarvituselevõtmise vastu.

Maa-alade kinnistamiseks brigaadile külvikorra kestuseks eraldatakse talle maatükid kõigil külvikorra põldudel. Need maatükid peavad oma maa-alalt olema enam-vähem ühesuurused. Brigaadil

Joonis 1. Kolhoos „Bronevik'i“ brigadidele kinnistatud maatükide paigutus 7-mes väljas.

on siis aastast-aastasse umbes võrdsed külvipinnad suviteravilja- ja taliviljakultuure, rühvelkultuure, põldheinu ning kesa, kusjuures brigaadi koosseisu muutmine eri aastatel on tarbetu.

Eri põldudel eraldatakse brigadide maatükid võimalikult üksteise lähedale, et kulutada ühelt põllult teisele käimiseks vähem aega. On otstarbekam, et külvikorra põldudel eraldatud brigadide maatükid moodustaksid 1—2 lausmassiivi, nagu see on näiteks kolhoosis „Bronevik“.

Brigaadi maatükk igal põllul peaks olema riskülikukujuline pikkade käikudega, mis kindlustaks traktorite ja kombainide suuremat tööjõudlust.

Küladest üle kaheksa kilomeetri kaugusel asetsevail maatükki- del organiseeritakse alalised põllulaagrid. Brigadide põllulaagreis

püstitatakse hooned elamiseks, köök-sööklad, vajalikud ehitused loomade pidamiseks ning katusealused ja kuurid põllutöomasinate ja -inventari hoidmiseks. Alaliste põllulaagrite organiseerimine kindlustab põllutööbrigade kolhoosnikuile vajalikke elutarbe- lisi tingimusi põllumajanduslike tööde perioodil. Ka võimaldavad põllulaagrid tööaja viljakamat ära kasutamist.

Kolhoosi juhatus kinnistab igale põllutööbrigadile tööloomad, inventari ja masinad ning vajalikud hooned (küün, kelder jt.).

Brigadile kinnistatud inventari ja tööloomade säilivus oleneb sellest, kuidas brigad neid ära kasutab. Isikliku vastutamata korral tööloomade ja inventari kasutamisel ei vastuta keegi nende seisukorra ja säilivuse eest. Sellepärast kinnistatakse tööloomad, rakmed, põllutöomasinad, veokid ja muu inventar üksikuile brigadi liikmeile vähemalt üheks aastaks.

Aasta algul kinnistatakse hobused ja veohärjad ühes sobivate rakmetega vilunud kolhoosnikuile. Neile kolhoosnikuile kinnistatakse ka transpordivahendid ja põllutöomasinad.

Iga kolhoosnik vastutab täielikult temale kinnistatud hobuse, veoki või põllutöomasina eest. Iga kolhoosnikule kinnistatud tööloomaga ja töövahendiga peab töötama ainult see kolhoosnik ise.

Ei tohi jätta tähele panemata ühtegi kolhoosniku nimele kinnistatud varanduse rikkumise, lõhkumise või kaotamise juhtumit. Korratu ja hooletu suhtumise eest ühiskondlikku omandisse kannavad süüdlased-kolhoosnikud kolhoosi põhikirja kohaselt isikliku vastutust kui kolhoosi ühisvara raiskajad.

Töö igapäevaseks juhtimiseks määrab kolhoosi juhatus brigadi etteotsa brigadiiri. Brigadiirid määratakse vähemalt kaheks aastaks vilunud kolhoosnikute hulgast, kes tunnevad hästi põllumajandust ning on head töö organiseerijad.

Oma töös allub brigadiir kolhoosi juhatuse esimehele. Kolhoosi esimees teeb kõik oma korraldused brigadile ainult brigadiiri kaudu. Brigadiiri korraldused on kohustuslikud igale brigadi liikmele.

Brigadiir jaotab tööd brigadi liikmete vahel arvestades iga kolhoosniku kvalifikatsiooni, kogemusi ja võimeid; ta kontrollib iga kolhoosniku poolt tehtud töö hulka ja kvaliteeti ning arvestab iga päev iga brigadi liikme poolt väljatöötatud tööpäevi.

2. LULIDE ORGANISEERIMINE BRIGADIS

Alaline põllutööbrigad on suur, 30—60 kolhoosnikut hõlmav tootmisüksus, millel on sageli mitusada hektaari külvipinda ja rohkem kui 20 töölooma. Töö parema juhtimise ja üksikute kul-

tuuride viljelemisel vastutustundetuse likvideerimise eesmärgil organiseeritakse brigaadis alalised lülid, kes alluvad oma töös brigadiirile.

Lüli koosneb väikesest arvust brigaadi liikmetest. Lülile kinnistatakse kultuuride maatükid, kus lüli liikmed teevad kõiki maaharimise ja külvide hooldamistöid, välja arvatud traktoritööd. Need brigaadi liikmed, kellele on kinnistatud veojõud ja põllutöomasinad, teevad brigadiiri korraldusel lülide maatükkidel töid hobumasinatega.

Alaliste lülide organiseerimine võimaldab paremini ja täielikumalt ära kasutada iga kolhoosniku tööjõudu, soodustab kolhoosnikute initsiatiivi täielikku rakendamist külvide hooldamise parandamisel ja viljakuse tõstmisel, suurendab kolhoosnikute huvi oma töö tulemuste vastu ning edendab eesrindlike kolhoosnikute tööd.

Lülilise organiseerimise kogemused brigaadides on end õigustanud tehniliste kultuuride, sageli ka teravilja, eriti aga rühvelkultuuride juures. Kõrged ja rekordilised puuvilla-, lina-, suhkrupeedi-, kartuli-, hirs- ning teravilja- ja köögiviljakultuuride saagid on saadud põllumajanduse eesrindlaste poolt töö lülilisel organiseerimisel.

Põhiliseks tingimuseks lülilise töö õigel organiseerimisel on lüli koosseisu püsivus ning lüli liikmete ja lülivanema õige valik.

Lüli suurus peab kindlustama tööjaotust vajavate tööde täitmist, nagu näiteks istikute istutamise- ja kastmistööd, leivaviljade niitmise- ja sidumistööd ning juurviljade koristamistööd. Kolhoosides on kõige rohkem levinud 8—12-liikmelised lülid. Järelilikult koosneb iga põllutööbrigaad kolmest kuni viiest lülist.

Lülide komplekteerimisel tuleb lähtuda tootmistöö nõuetest. Samal ajal tuleb arvestada ka seda, missuguses lüli üksikud kolhoosnikud soovivad töötada. Lüli põhikoosseis komplekteeritakse töövõimelisest kolhoosnikuist. Töövõimetuid rakendatakse tööle lülide maatükkidel ainult kõige töörohkeematel perioodidel.

Kolhoosi juhatus määrab lülivanema ja kinnitab lüli kindla koosseisu: kui mõningail põhjusil üksikud kolhoosnikud lülist lahkuvad, siis tuleb neid asendada, mitte aga kogu lüli koosseisu muuta. Kui lülide maatükkidel esinevad töövabad ajad, siis kasutatakse lüli brigadiiri äranägemise järgi võimalikult täies koosseisus brigaadi üld- või muudel töödel, kuid nende tööde lõpetamisel siirdub lüli jällegi tööle oma maatükkidele.

Sageli lagunevad kolhoosides lülid pärast neile kinnistatud kultuuride koristamise lõpetamist ning igal sügisel või kevadel algab nende moodustamine uuesti. See ei ole aga õige. Lülid peavad säilima samas koosseisus ka järgnevaaks aastaks, isegi aastaiks.

Aasta lõpul või uue aasta algul kontrollitakse lülide koosseisu, mõnda neist täiendatakse, kusjuures tuleb aga vältida asjatuid kolhoosnikute ühest lülist teise üleviimisi.

Lülidele kinnistatakse tingimata kõige väärtuslikumate ja töömahukamate kultuuridega maatükid, nagu lina, suhkrupeedi, koksagõzi, päevalille ja teiste õlitaimede, liblikõieliste, hirsi, maisi, kartuli, köögivilja, kõrvtalaliste ja teiste rühvelkultuuride ning silokultuuridega. Lülidele kinnistatakse ka seemnepõllud. Neis kolhoosides, kus see on võimalik, eriti aga seal, kus juba omatakse lülilise töö organiseerimise vilumust, kinnistatakse lülidele ka teraviljakultuuride külve.

Lähtudes lülide töökogemustest on ühele lülile otstarbekohane kinnistada mitte rohkem kui 2—3 töömahukat kultuuri; kolhoosides aga, kus lülidele kinnistatakse ka teraviljakultuure, 3—5 kultuuri. Lülidele kinnistatavad kultuurid valitakse oma koostiselt ja maa-alalt sellised, et lülid suudaksid tähtsamate töödega õigeks ajaks toime tulla ning et nad kasutaksid täielikult ära kõik oma tööjõud.

Töömahukate kultuuride puhul tuleb lähtuda ühe lüliliikme töökoormusest, näiteks: lina 0,6—0,8 hektaari, peeti 0,6—0,8 hektaari, päevalille ja maisi 1,0—1,5 hektaari ning kartulit 1,0—1,5 hektaari ühe kolhoosniku kohta.

Töömahukad kultuurid, millede üksikute põllutööde tähtajad ühtivad, kinnistatakse eri lülidele. Näiteks peedikasvatuse kolhoosides, kus samal ajal kasvatatakse kartulit, päevalille, maisi ja hirssi, kinnistatakse peale peedi igale lülile veel kaks teist rühvelkultuuri, mille põhiliste tööde tähtajad ei ühti peedi juures tehtavate töödega.

Kui mingisuguse kultuuri külvipind ei ole suur, siis seda lülide vahel ei tükeldata. Otstarbekam on seda kinnistada ühele, äärmisel juhul kahele lülile tervikuna.

Uute kultuuride viljelemisel kolhoosis kinnistatakse nende külvipinnad samuti mõnele eesrindlikule lülile.

Maatükid kinnistatakse lülidele enne põhitöö — kündmise alustamist. Suviviljakultuuride maatükke on otstarbekas kinnistada sügisel enne sügiskünni algust, taliviljade maatükke aga kevadel, alates mustkesa harimisega. Õigeaegne maatüki kinnistamine võimaldab lülidel osa võtta maa ettevalmistamise töödest juba alates künniga.

Rühvelkultuuride (kartuli, peedi, päevalille, maisi, puuvilla jt.) külvipindadel, kus ridade vaheltharimine toimub traktori või hobukultivaatoritega, on otstarbekam jaotada lülide maatükke põigiti ridadele. Sel juhul võivad kõik lülid pärast kultivaatori esi-

mesi käike alata ühel ajal rohimistöödega. Samuti võivad lülid siis üheaegselt alustada oma maatükkidel peedi koristamist peedivõtmismasinatega, kartulivõtmist kartulivõtmismasinatega või atradega ning lina koristamist linakitkumismasinatega.

Lülide maatükkidel kinnistatakse sageli hea eduga üksikutele kolhoosnikutele rühvelkultuuride read kogu hooldamis- ja koristustöö perioodiks. See annab häid tulemusi.

Juhatus kinnitab lüli juhtimiseks vilunud ja autoriteetsete nais- või meeskolhoosnikute hulgast lülivanema. Lülivanem allub oma brigaadi brigadiirile ja töötab tema juhtimisel. Lülivanemat ei vabastata otsesest tööst põllul. Lüli juhtimise eest arvestatakse lülivanemale lisatööpäevi 2—3% suuruses lüli poolt väljatöötatud tööpäevade üldarvust.

Lülivanem, saanud brigadiirilt ülesanded, paigutab kolhoosnikud lülis tööle, jälgib töö kvaliteeti lüli maatükil, annab töö brigadiirile üle ja aitab teda iga kolhoosniku poolt tehtud töö arvestamisel.

Käsitööd sooritab lüli temale kinnistatud maatükkidel omal jõul. Hobutööd teostatakse samuti lüli jõududega, kuna hobustel töötajad koos neile kinnistatud tööloomadega kuuluvad tavaliselt samuti lülide koosseisu.

Brigadiir ja lülivanem peavad kindlustama iga lüli saagi arvestust selleks, et arvestada neile lülidele, kes on saanud saaki üle plaani, täiendavat töötasu.

3. BRIGAADIDE JA LULIDE TÖÖ ORGANISEERIMINE

Aastane töö määratakse põllutööbrigaadile kindlaks tootmisülesande näol. Brigadiir koos agronoomiga töötab välja tootmisülesande, mis kuulub kolhoosi juhatuse poolt kinnitamisele.

Tootmisülesandes määratakse kindlaks kultuuride külvipinnad. Kultuuride külvipinnad jaotatakse brigaadi maatükkidele, kuna üksikute kultuuride maatükid kinnistatakse lülidele. Ulesandes määratakse kindlaks ka üksikute kultuuride agrotehnika ning põllutöö- ja masina-traktorijaama traktoribrigaadi poolt tehtavate põllutööde plaan.

Kolhoosi juhatus määrab kolhoosi keskmisest kultuuride viljakuseplaanist lähtudes kindlaks kultuuride viljakuseplaani lülide maatükkidele ja ka neile kultuuridele, milliseid ei jaotata lülide vahel, vaid mille tööd teostatakse ühiselt kogu brigaadi jõududega. Viljakuseplaani määramisel üksikuile maatükkidele arvestatakse mulla omadusi. Üksikute lülide ja brigaadi maatükkide saak peab kindlustama üldkokkuvõttes brigaadile määratud saagi.

Tööpäevade hoolikaks ja õigeks kulutamiseks planeeritakse aasta algul tööpäevade arv üksikute kultuuride viljelemiseks ning tööpäevad, mida võib kulutada eraldi iga lüli ja iga brigaad.

Lähtudes kultuuride paigutuse ja maatükkide lülidele kinnistamise plaanist, samuti ka kultuuride viljakuseplaanist maatükkidel, töötavad lülid välja kogu aastaks agrotehnilise plaani. See plaan on iga lüli töö aluseks.

Brigaadide tööplaanid koostatakse eri hooaegadeks (kevadkülvi, kultuuride eest hoolitsemise ja heina koristamise, teravilja koristamise, talivilja külvi, sügiskünni ning talvise hooaja jaoks). Tööplaanis on ette nähtud brigaadide ja lülide tööde täitmise kalendaarsed tähtajad, kolhoosnikute ja inventari (vahendite) paigutus ning üksikute põllutööde täitmise kord kooskõlas masina-traktori-jaama traktoribrigaadi tööga.

Aasta ülesandes ja brigaadi tööplaanis on märgitud ka tööde liigid, nende täitmise tähtajad ja masina-traktori-jaama traktoribrigaadi poolt brigaadi maatükil tehtavad tööd. Traktoritele eraldatakse raskemad tööd traktorile sobivatel põldudel (künnimine, kultiveerimine, külvamine, kombainiga koristamine jne.).

Brigaadi ülesannete hulka kuulub traktoritöödele eelnevate hobutööde õigeaegne teostamine, näiteks äestamine enne traktorikülvi. Brigaad valmistab ette maatükid traktoritööks ning teenindab traktoreid vee ja kütteenete juurdeveoga. Põllutööbrigaadide kohustuste hulka külvamise ja koristamise ajal kuulub traktoriagregaatide teenindamine. Brigadiir peab külvamise ajal õigeaegselt kohale toimetama seemnematerjali ning eraldama kombainiga koristamise ajal vajalikul määral tööjõudu, veojõudu ja transpordivahendeid vilja õigeaegseks äravedamiseks kombaini juurest, õlgede kuhja asetamiseks, viljapeade kokkuriisumiseks ning vilja puhastamiseks.

Brigadiir teostab kontrolli traktoristide töö kvaliteedi üle. Tema võtab osa ka masina-traktori-jaama traktoribrigaadi poolt tehtud tööde vastuvõtmisest. Juhul, kui töö on mitterahuldav, peab traktoribrigaad selle tasuta ümber tegema. Kui tööd ei saa ümber teha ja kui kolhoosile on tekitatud halva töö tõttu materiaalselt kahju, siis tasub masina-traktori-jaam kolhoosi kahjud poolteisekordselt.

Iga tööjõuline kolhoosnik ning ka alaealine, kes töötab brigadis, peab nii üksikuil hooaegadel kui ka kogu aasta jooksul täitma kohustusliku tööpäevade miinimumi.

Puuvillarajoonides peab iga töövõimeline mees- ja naiskolhoosnik tegema aastas vähemalt 150 tööpäeva, sellest 15. maini vähemalt 30 tööpäeva, 15. maist kuni 1. septembrini — 45 tööpäeva,

1. septembrist kuni 1. novembrini — 45 tööpäeva, ülejäänud tööpäevad — pärast 1. novembrit.

Põhjaoblastite kolhoosides ja NSV Liidu keskvööndis (Moskva, Leningradi, Vladimiri, Ivanovo, Jaroslavli, Kostroma, Gorki, Kalinini, Pihkva, Velikije Luki, Vologda, Kaluuga, Tuula, Rjasani, Smolenski, Arhangelski, Murmanski, Kirovi, Molotovi, Sverdlovski, Tsita oblastis, Habarovski ja Primorje kraisis, Karjala-Soome NSV-s, Komi, Mari, Jakuudi ANSV-s ja NSV Liidu Põllutöoministeeriumi nimekirjaga kindlaksmääratavate teravilja ja loomakasvatuse kõrgmaestikulistest rajoonides) peab iga töövõimeline mees- ja naiskolhoosnik tegema vähemalt 100 tööpäeva, sellest kuni 1. juunini vähemalt 25 tööpäeva, 1. juunist kuni 1. augustini — 25 tööpäeva, augusti- ja septembrikuu jooksul — 35 tööpäeva, ülejäänud tööpäevad võib teha pärast 1. oktoobrit.

Kõigis ülejäänud rajoonide ja oblastite kolhoosides on töövõimeliste kolhoosnikute kohustuslikuks alammääraks 120 tööpäeva. Sellest peab olema tehtud kuni 15. juunini vähemalt 30 tööpäeva, 15. juunist kuni 15. augustini — 30 tööpäeva, 15. augustist kuni 15. oktoobrini — 40 tööpäeva, ülejäänud tööpäevad võib teha pärast 15. oktoobrit.

Alaealistele 12—16-aastastele on alammääraks 50 tööpäeva aastas.

Töövõimelised kolhoosnikud, kes ilma mõjuva põhjuseta kohustuslikku tööpäevade miinimumi välja ei tööta, antakse kohtu alla. Rahvakohtu otsusega karistatakse neid paranduslike töödega kolhoosides kuni kuue kuuni 25% tööpäevade kinnipidamisega kolhoosi kasuks. Töövõimelised mees- ja naiskolhoosnikud, kes ei tööta aasta vältel välja kohustuslikku miinimumi tööpäevi, tuleb lugeda kolhoosist lahkunuks ja jätta ilma kolhoosniku õigustest ning isiklikus kasutuses olevast aiamaast.

Kõik brigaadi kolhoosnikud alluvad sisekorra-eeskirjadele, millised kinnitatakse kolhoosnikute üldkoosolekul. Eeskirjad määravad brigaadi vara kasutamise korra ning vastutuse selle rikkumise ja kaotamise eest. Pealeselle määratakse eeskirjadega kindlaks tööpäeva kord põllumajanduslikeks tööhooaegadeks.

Brigadiir kontrollib iga päev tööde seisukorda lülidele ja brigadile kinnistatud maatükkidel ning koostab õhtul ühes lülivanemate ja üksikute kolhoosnikutega järgmise päeva töökorralduse.

Lülivanemad selgitavad brigadiiri töökorraldust oma lüli liikmeile. Neile kolhoosnikuile, kes töötavad veojõuga ja põllutöomasinatega, annab töökorralduse brigadiir ise.

Tööjõu ja veojõu jaotamisel üksikuile töödele juhindub brigadiir kindlaksmääratud tőonormidest. Iga kolhoosnik, keda saadetakse

toole, peab teadma töönormide suurust ja töö kvaliteedi suhtes esitatud nõudeid.

Brigadiir kontrollib hommikul kolhoosnikute tööleilmumist ja tööjaotuse täpsust õhtul antud korralduse kohaselt. Tööpäeva lõpul arvestab ta nii iga kolhoosniku kui ka brigadiiri poolt tehtud tööd.

Sotsialistlik võistlus lülide ja üksikute kolhoosnikute vahel tõstab tööviljakust mitmekordselt.

Võistlustel on põhinäitajaiks töönormide täitmine ja ületamine — muidugi hea töö kvaliteedi juures. Brigaadis pannakse võistluse arvestuseks üles tahvel, millele märgitakse iga päev iga kolhoosniku poolt tehtud töönormid ja töö kvaliteet. Pikemaks ajaks korraldatud võistluste näitajaiks on tehtud tööde täitmise tähtsajad, näiteks külvamisel, koristamisel, samuti üksikute kultuuride agrotehniliste nõuete täitmine.

Brigaadi töö lõpptulemuseks on saak. Sellepärast on tööd kultuuride viljakuse alal kolhooside brigaadide ja lülide sotsialistliku võistluse peanäitajaks.

Brigadiir organiseerib ja juhib sotsialistlikku võistlust brigaadis, tõstab esile eesrindlasi ja esitab parimad neist kolhoosi juhatusele premeerimiseks.

4. TÖÖTASU

Exhib. univ. Tall

Töötasu peab kindlustama kolhoosnikute huvi tööviljakuse tõstmise ja kolhoosi ühismajandi kindlustamise vastu.

UK(b)P Keskkomitee veebruaripleenumi otsuses öeldakse: „Märkides, et tööviljakuse edasise tõstmise, viljakuse ja loomapidamise produktiivsuse kasvu tõsiseks takistuseks on kolhoosides esinev võrdsustamine töötasu maksmisel ja tööpäevade ning kolhoositulumade jaotamisel kolhoosnikute vahel, individuaalse ja väikestes rühmades tehtava tükitöö mitteküllaldane rakendamine põllu- ja teistel töodel, vähendatud ja vananenud töönormide kehtimine, mis põhjustavad tööpäevade raiskamist, pidada tarvilikuks nende puuduste likvideerimiseks töönormide ja tööpäevade alusel tööde hindamise revideerimisele võtmine lähemal ajal, kindlustades sealjuures kõrgemat töötasu tähtsamail töodel ja tasu vähendamist teise järgu tähtsusega tööde juures.

Tööpäevade kokkuhoidmiseks ja õigemaks kulutamiseks soovitada kolhoosidel planeerida aasta alguses tööpäevade kulu tööde jaoks üksikute harude ja põllukultuuride järgi, seades sisse range kontrolli tööpäevade õige arvestuse üle vastavalt tehtud tööle ja brigaadide ning lülide tööpäevade kulutamise plaanidele.

Tulude jaotamist teostada kolhoosides arvestades brigaadi poolt

kogutud saaki ja brigaadides arvestades lülide poolt kogutud saaki, et brigaadide ja lülide kolhoosnikud, kes on saanud suuremad saagid, saaksid vastavalt ka kõrgemat tasu, ja väikese saagi saanud brigaadide ja lülide kolhoosnikud saaksid oma töö eest väiksemat tasu.

Iga kolhoosniku töö tasutakse esiteks väljaarvestatud tööpäevade järgi (tasu põhivorm), ja teiseks kindlaksmääratud viljakuseplaani ületamise eest (täiendava tasu vorm).

Kõik põllumajanduslikud tööd kolhoosis tuleb teha tükitöö alusel. Kolhoosnikute üldkoosolek kinnitab kõigi põllumajanduslike tööde jaoks normid ja hinded tööpäevades.

Töönorm — see on töö hulk, mida kolhoosnik on kohustatud tegema ühe päeva jooksul. Töönormi väljendatakse hektaarides jne., olenevalt tööst.

Hindamine määrab töönormi ja tööühiku tasu suuruse. Hinded määratakse kindlaks tööpäevades. Nende suurus oleneb töötajalt nõutavast kvalifikatsioonist, töö raskusest ja tähtsusest. Selle üle, kuidas töö iseloomust olenedes erineb hindamine, võib otsustada paljudes kolhoosides kindlaksmääratud hinnete järgi. Kõik põllumajanduslikud tööd kolhoosides on jaotatud seitsmesse gruppi.

Esimesse gruppi kuuluvad kõrvalised, kerged tööd, nagu valvuri ja koristaja töö, kohalike väetiste kogumine, juurviljapealsete koristamine, köögiviljade sorteerimine jm. Päevanormi täitmisel arvestatakse 0,5 tööpäeva.

Teise gruppi kuuluvad samuti kerged, kuid teatud kogemusi nõudvad tööd. Näiteks: brigaadide kokkade töö, vilja kottidesse kaalumine, seemnikute vedu, väetiste külv jt. Päevanormi täitmisel arvestatakse 0,75 tööpäeva.

Kolmandasse gruppi kuuluvad keskmise raskusega tööd, mis ei nõua kvalifikatsiooni, näiteks: umbrohu kitkumine, seemnete sorteerimine, riisumine, külvide rullimine jt. Päevanormi täitmisel arvestatakse 1 tööpäev.

Neljandasse gruppi kuuluvad raskuselt keskmised, tähtajalised tööd, näiteks: ridade vaheltharimine, äestamine, sõnnikulaotamine, kartulivõtmine. Päevanormi täitmisel arvestatakse 1,25 tööpäeva.

Viies grupp — rasked ja tähtajalised tööd, nagu kultiveerimine, muldamine, kõrrekoorimine, pealtväetamine, pritsimine, viljavedu jt. Päevanormi täitmisel arvestatakse 1,5 tööpäeva.

Kuues grupp — rasked ja tähtajalised erilist vilumust nõudvad tööd, nagu heinaniitmine, peedi väljakaevamine, puuvilla koristamine, vihkude sidumine jt. Päevanormi täitmisel arvestatakse 1,75 tööpäeva.

Seitsmendasse gruppi kuuluvad kõige tähtsamad kõrget kvalifi-

katsiooni nõudvad põllutöomasinate teenindamisega seosesolevad tööd, nagu masinisti töö isesidujal, külvamine külvimasinaga, adraga künd jm. Päevanormi täitmisel arvestatakse 2 tööpäeva.

Iga aasta algul vaatab artelli üldkoosolek töönormid läbi. Vananenud, madalate töönormide asemele määratakse kõrgemad normid, arvestades nende täitmist kohusetundlikult töötavate kolhoosnikute poolt.

Uksikute, eriti tähtsate ja tähtjaliste tööde jaoks on kolhoosidele soovitatud määrata hindeid üle 2 tööpäeva päevanormi täitmise eest, nagu viljapeksumasina trumliisse allalaskjale, toorlina töötlejale, puuvilla kastjaile jt.

Uhe ja sama töö juures püstitatakse erisugused töönormid olenevalt pinnase seisukorrast, tööloomade ja tööriistade seisukorrast ja sellest, millised nõudlused on esitatud töö kvaliteedile. Näiteks on normid erinevad mitmesuguse sügavusega ja mullatihedusega kündmise juures, erisuguselt umbrohustunud maatükkide rohimisel ning erisuguse haardelaiusega külvimasinaga külvamisel. Oma tootumuselt jaotatakse tööloomad harilikult kahte gruppi. Nõrkade tööloomadega töötamisel alandatakse töönorme 10—20 protsendi võrra.

Tööühiku tasumäära väljaselgitamiseks tuleb kindlaksmääratud tasu suurus jagada töönormidega. Näiteks hobukülvimasinaga külvamisel on päevane töönorm 5 hektaari, selle normi täitmisel arvestatakse 2 tööpäeva. Antud juhul on 1 hektaari külvil hinne 2:5 ha, s. o. 0,4 tööpäeva.

Töönorme määratakse mitte ainult põllutööde jaoks, vaid ka transport- ja abitöödele selleks, et ka neid töid teha tükitöö alusel.

Mõnes kolhoosis suunatakse kolhoosnikud kõigile töödele mitmest inimesest koosnevate gruppide viisi ning neile arvestatakse töö eest võrdselt tööpäevi. See pole aga õige, sest sel juhul ühed kolhoosnikud võivad töötada paremini ja teised halvemini, kuid tööpäevi arvestatakse kõigile võrdselt. Igale kolhoosnikule tuleb määrata individuaalne maatükk üheks või mitmeks päevaks. Individuaalse töö puhul kindlaksmääratud maatükil oleneb päevane töö ja tööpäevade tasu ainult kolhoosniku enda isiklikust tööst. Sellepärast rakendataksegi individuaalset tükitööd laialdaselt enamikus käsitsi ja hobuveojõul tehtavate põllutööde juures; see sai kolhoosis õige töö organiseerimise aluseks. Individuaalse tükitöö puhul ületatakse töönormid sageli poolteisekordselt. Individuaalse tükitöö puhul lihtsustub ka sotsialistliku võistluse organiseerimine töönormide täitmiseks ja ületamiseks.

On muidugi ka niisuguseid töid, kus pole võimalik anda igale kolhoosnikule eri ülesandeid, nagu viljapeksmine ja vilja sorteerimine.

mine. Neil juhtudel antakse tööülesanne ja tehakse tööarvestus põllutöömasinatega töötajate kolhoosnikute grupi kohta.

Individuaalse tükitöö puhul määratakse maatükid üheks, kaheks või mitmeks päevaks. Kevadkülvi (künni, kultiveerimise, äestamise, külvi) juures jagatakse maatükid välja üheks või kaheks päevaks. Peale kindla tööülesande määramise igaks päevaks antakse kolhoosnikuile sageli ülesandeid terveks hooajaks (linalitkumine). Mõnes kolhoosis kinnistatakse rühvelkultuure üksikuile kolhoosnikuile kogu hooldamise ajaks kuni koristamiseni.

Igapäevane tööarvestus ja töökontroll — eriti töö kvaliteedi kontroll on õige töö organiseerimise vajalikuks eeltingimuseks.

Tööarvestust brigaadis teostab brigadiir, mõnikord suurtes brigaadides antakse talle abiks arvepidaja. Päevatöö lõpul arvestab brigadiir koos lülivanematega iga kolhoosniku töö hulga ja märgib selle tööpäevade arvestuslehtedesse. Vastavalt igaühe tööle märgib brigadiir üles väljatöötatud tööpäevade arvu.

Tööpäevade arvestusel korrutatakse tööühiku hinne päeva jooksul väljatöötatud tööhulgaga. Näiteks on äestamisel tööpäeva norm kindlaks määratud 5 hektaari, normi hindeks on 1,5 tööpäeva. Järelikult ühele hektaarile arvestatakse $1,5 : 5 = 0,30$ tööpäeva. Kui kolhoosnik äestab 6 hektaari põldu, siis arvestatakse talle $0,30 \times 6 = 1,80$ tööpäeva.

Kui töö tehakse mitme kolhoosniku poolt näiteks põllutöömasinal, siis arvestatakse tööpäevad hinnete alusel, mis on kindlaks määratud iga kolhoosniku jaoks eraldi, olenevalt sellest, kuidas ta oma kohustusi täitis. Näiteks hobukülvimasinaga töötamisel on töönormiks 5 hektaari, külvajale arvestatakse normiks 2 tööpäeva, hobuseajajale 1,25 tööpäeva. Niiviisi arvestatakse iga täiskülvatud hektaari eest külvajale 0,4 tööpäeva ja hobuseajajale 0,25 tööpäeva.

Tööpäevade arvestuslehte märgitakse ka kultuuri nimetus, millel on tehtud tööd lülile kinnistatud maatükkidel, näiteks: äestamine peedipõllul, hirsi külv. Seda tehakse sellepärast, et lülidele kinnistatud kultuuride viljakuseplaani ületamise puhul arvestatakse kolhoosnikuile täiendavat tasu vastavalt ühe või teise kultuuri kasvatamisel tehtud tööpäevade arvule. Brigaadi üldmaatükkidel tehtud tööpäevi ei arvestata iga kultuuri kohta eraldi.

Tööpäevad arvestatakse ainult korralikult tehtud tööde eest. Halvasti tehtud töö peab kolhoosnik ümber tegema, ilma et talle selle eest arvestataks täiendavalt tööpäevi.

Kord nädalas arvutab brigadiir iga kolhoosniku poolt tehtud töö ja tema poolt väljatöötatud tööpäevade arvu ning märgib need kolhoosniku tööraamatusse. Tööpäevade arvestuslehed annab brigadiir üle kolhoosi kontori, kuna arvepidaja kannab andmed arves-

tuslehel kolhoosnikute tööpäevade arvestusraamatusse. Artelli juhatus paneb iga kuu välja artelli liikmete nimekirja, kus on ära näidatud iga kolhoosniku poolt kuu jooksul tehtud tööpäevade arv. Aasta lõpul arvutatakse iga kolhoosniku poolt kogu aasta jooksul tehtud tööpäevade kokkuvõtte ning pannakse üldiseks teadmiseks välja hiljemalt kaks nädalat enne üldkoosolekut, kus toimub tulude jaotuse kinnitamine.

Kui brigaad saab temale kinnistatud maatükkidelt kolhoosi keskmisest saagist suurema saagi, siis arvestatakse kõigile säärase brigaadi liikmeile täiendavalt kuni 10% nende poolt tehtud tööpäevade üldarvust. Väljapaistvad lööktöölised saavad täiendavat tasu 15% ulatuses, säärase brigaadide brigadiirid aga kuni 20%.

Kui brigaad halva töö tagajärjel saab kolhoosi keskmisest saagist madalama saagi, siis kõigi säärase brigaadi liikmete tuludest arvatakse maha kuni 10% nende poolt tehtud tööpäevade koguarvust.

Paljudes kolhoosides toimub tööpäevade arvestamine iga tsentneri viljasaagi pealt. Aasta algul määrab artelli juhatus, lähtudes tööpäevade kulust ühe hektaari külvi kohta ja viljasaagi plaanist, kindlaks igale brigaadile või lülile kinnistatud kultuuri hinde toodangu tsentneri eest. Aasta jooksul arvestatakse kolhoosnikuile tööpäevad tehtud töö eest kindlaksmääratud normide ja hinnete kohaselt, kuna aasta lõpul teostub lõplik tööpäevade arvestus, kusjuures võetakse arvesse saadud saaki. Kui brigaadile või lülile on tehtud tööde eest arvestatud vähem tööpäevi kui neile tegelikult peaks saadud viljasaagi kohaselt arvestama, siis arvestatakse neile veel täiendavalt tööpäevi. Vastupidi, neil brigaadidel ja lüüdel, kellele on arvestatud rohkem tööpäevi kui seda saadud viljasaagi kohaselt oleks pidanud arvestama, kustutatakse üleliigsed tööpäevad maha.

Brigaadis tuleb osutada erilist tähelepanu töö ja tööpäevade arvestusele, sest tulude jaotamine toimub ainult tööpäevade arvu järgi.

Kõigis kolhoosides on tarvitusele võetud kõrvuti tööpäevade põhitasuga kolhoosnikuile põllumajanduslike kultuuride viljakuse ja loomade produktiivsuse tõstmise eest täiendava tasu maksmine.

Täiendavat tasu brigaadi või lüli poolt üle plaani saadud toodangu eest antakse natuuras või rahas iga oblasti, krai või vabariigi kohta kindlaksmääratud suuruses.

Teraviljakultuuride juures brigaadi või lüli kolhoosnikud, kes ületavad viljakuseplaani brigaadile või lülile kinnistatud kogu teraviljakultuuride pindalal, saavad täiendava tasuna ühe neljandiku

üle plaani koristatud viljast. Mones oblastis on püstitatud kõrgem täiendav tasumäär teraviljade eest: $\frac{1}{3}$ kuni $\frac{1}{2}$ osa üle plaani koristatud viljast.

Brigaadi või lüli kolhoosnikud, kes ületavad viljakuseplaani ühe või mitme teraviljakultuuri alal, saavad täiendavat tasu tingimusel, kui viljakuseplaan on ületatud lülile või brigaadile kinnistatud kogu teraviljakultuuride külvipinnal.

Paljudes oblastites ja vabariikides arvestatakse täiendavat tasu maisi, riisi, hirsu, kaunvilja ning samuti tali- ja suvinisu viljakuseplaani ületamise korral mittemustmulla-vööndis sõltumata brigaadi või lüli teravilja üldsaagist.

Suhkrupeedi osas antakse kolhoosnikuile Ukraina, Kasahhi, Kirgiisi ja Moldaavia NSV kolhoosides üle plaani saadud tsentneri eest täiendavalt rahas 65% üle plaani äraantud suhkrupeedi keskmisest hinnast, arvates sellesse põhitasu ja lisapreemiad. Teiste vabariikide kolhoosides antakse suhkrupeedi eest täiendavat tasu neile, kes on andnud igalt hektaarilt mitte vähem peeti kui lepingus on kindlaks määratud, kusjuures kolhoos saab lisapreemiaid. Neile lüli või brigaadi kolhoosnikuile, kes on saanud kõrgeid saake, antakse 50% lisapreemiaid. Juhul, kui kolhoos ei saanud kogu äraantud suhkrupeedi eest lisapreemiaid, kuid üksikud lülid on viljakuseplaani ülesanded ületanud, siis makstakse neile nende poolt üle plaani antud suhkrupeedi eest tasu 50% ulatuses suhkrupeedi põhihinnast.

Pealeselle arvestatakse kolhoosnikuile iga üle plaani saadud suhkrupeedi tsentneri eest täiendavalt 0,5 tööpäeva.

Lüli ja brigaadi kolhoosnikud, kes ületavad söödakultuuride ja õlikultuuride (päevalille, sinepi) saagiplaanid, saavad ühe kolmandiku ning kartuli saagiplaani ületamisel ühe viiendiku kuni poole osa kogu üle plaani saadud saagist.

Kiulina ja kanepi viljakuseplaani ületamisel antakse täiendavat tasu natuuras (kiulina ja seemnete näol), seemnekasvatuse kolhoosides aga rahas. Pealeselle saavad kõik kolhoosid, välja arvatud Ukraina NSV-s, täiendavat tasu rahas riiklike kohustuste ületamise eest.

Teiste põllu- ja köögiviljakultuuride ning puuviljade ja marjade juures on samuti määratud viljakuseplaani ületamise eest täiendavat tasu.

Täiendavat tasu jaotatakse lüli liikmete vahel proportsionaalselt iga kolhoosniku poolt ühe või teise kultuuri viljelemisel tehtud tööpäevade eest: brigaadile jaotatakse täiendavat tasu proportsionaalselt kolhoosnikute poolt brigaadile kinnistatud kultuuride viljelemisel tehtud tööpäevadega.

Täiendavat tasu saavad ainult kohusetruult töötavad kolhoosnikud, kes on välja töötanud kohustusliku tööpäevade minimumi.

Brigadiirile makstakse täiendavat tasu vahetult brigaadile kinnistatud kultuuride viljakuseplaani ületamise eest poolteisekordselt sama brigaadi kolhoosnikute poolt saadava keskmise täiendava tasu määrast.

Traktoristid, traktoribrigaadide brigadiirid ja nende abilised ning arvestajad-varustajad ja haakijad saavad samuti nende poolt haritud maatükkidelt saadud viljasaagi eest täiendavat tasu. Traktoribrigaadide töölised saavad täiendavat tasu ühel alusel põllutööbrigaadide või lülide kolhoosnikutega vastavalt nende poolt väljatöötatud tööpäevade arvule. Vastavalt sellele üleplaani- lise toodangu osale, mis seadusega ettenähtud korras jaotatakse täiendava tasuna põllutööbrigaadi või lüli liikmete vahel, lisandub 10% üle plaani saadud toodangu hulgast ning suhkrupeedi osas 20% üle plaani saadud suhkrupeedi koguhinnast. Traktoribrigaadi brigadiir saab täiendavat tasu keskmiselt 50% ja brigadiiri abi 30% võrra rohkem kui brigaadi traktorist.

Lülidele kinnistatud kultuuride eest saab brigadiir täiendavat tasu ainult sel juhul ja nende kultuuride eest, mille alal on viljakuseplaani ületanud vähemalt pooled lülidest. Sel juhul määratakse brigadiiri täiendava tasu suurus kindlaks kõigi nende lülide kolhoosnikute keskmise tasu alusel, kellele on kinnistatud külvipinnad.

Täiendava tasu maksmine natuuras ja rahas toimub pärast kolhoosi kohustuste täitmist saaduste müügi alal riigile ja pärast kolhoosi sisemiste fondide moodustamist üheaegselt kolhoosi tulude jaotamisega. Ainult hirsiga eest antakse täiendavat tasu enne riigile antava vilja lõpliku plaani täitmist ja enne seemnefondide moodustamist.

Täiendava tasu arvestamise edukaks läbiviimiseks aasta lõpul tuleb õigeaegselt brigaadidele ja lülidele kindlaks määrata viljakuseplaan, kindlustada lülide ja brigaadide alaline koosseis ning hästi korraldada töö ja saadud tootmise arvestust.

Artelli tulude jaotamine liikmete vahel toimub ainult iga artelli liikme väljatöötatud tööpäevade arvu järgi. Tööpäeva tasu natuuras ja rahas määratakse kindlaks aasta lõpul, pärast kolhoosi riiklike kohustuste täitmist, naturaaltasu maksmist masina-traktori- jaama poolt tehtud tööde eest, kontraheerimise lepingute täitmist ning seemne-, loomasööda-, kindlustuse- ja teiste kolhoosifondide moodustamist. Samal ajal teostatakse ka lõplik töötasu maksmine kolhoosnikuile.

Mida suurem on kolhoosi saak ja tulud, seda rohkem produkte ja raha eraldatakse jaotamiseks tööpäevade järgi ning seda suurem

on tööpäeva tasu rahas ja natuuras. Brigaadid ja lülid, kes on ületanud plaanilise viljakuse, saavad peale kolhoosi keskmise tööpäevatasu veel täiendavat tasu natuuras ja rahas, mistõttu nende brigaadide kolhoosnikud saavad tehtud tööpäeva eest tegelikult kõrgemat tasu.

Kõrgete saakide kasvatamise ja riigile suurema hulga tehniliste kultuuride (puuvilla, suhkrupeedi, kok-sagõzi, lina jt.) andmise ergutamiseks müüb riik kolhoosidele alandatud hindadega riiet, suhkrut, kummitooteid ja teisi laiatarbekaupu ning saadusi. Suur osa neist kaupadest ja saadustest jaotatakse otseselt tehnilisi kultuure kasvatavate brigaadide ja lülide kolhoosnikute vahel.

Enne lõplikku tulude jaotamist tööpäevade järgi antakse välja avansid natuuras ja rahas. Kooskõlas artelli põhikirjaga, antakse rahalist avanssi mitte üle 50% saadaolevast summast.

Avansse natuuras hakatakse välja andma pärast koristustööde ja riigile teravilja müügi alustamist. Avansina kolhoosnikuile tööpäevade eest ja kolhoosi majapidamise tarvidusteks eraldatakse teravilja 15%, riisi 10%, päevalilleseemneid 5%, kartulit ja köögivilja 15% riiklikesse varumispunktidesse tegelikult antud saaduste hulgast. Majandusaasta lõpul võetakse lõplike tulude jagamisel väljaantud avansid arvesse.

5. PÖLLUTÖÖDE ORGANISEERIMINE BRIGAADIS

Põllukultuuride viljakus oleneb õigeaegselt ja hea kvaliteediga maaharimisest, külvist, külviste hooldamisest ja koristamisest. „Möödalastud päeva ei tee aastaga tasa“, ütleb vanasõna.

Selleks, et teostada põllutöid õigeaegselt ning et mitte asjatult kaotada ühtegi päeva ega tundi, on vaja õigesti organiseerida iga kolhoosniku tööd ja kindlustada tema töö kõrget viljakust igal alal. Päevane töönormide täitmine ja tööviljakuse tõstmine oleneb sellest, kuidas organiseeritakse tööd põllul, inimeste ja inventari paigutusest, kätteantud ete suurusest ja nende töötlemise viisist.

Künd. Ühe-kahehobuse adraga kündmisel töötab harilikult üks inimene. Kui kündi teostatakse kahe paari härgadega rakendis, siis kasutatakse kahte inimest: üks — kündja adra järel, teine — hobuseajaja.

Ratastraktoriga kündmisel töötavad kaks inimest: traktorist ja kündja. Kui künd toimub lüliktraktoriga, siis määratakse kündjaid atrade arvu järgi haakes.

Künniks määratud maa-alad vaadatakse aegsasti üle. Sealt korjatakse ära õlejäätmed, riisutakse umbrohuvarred ja kõrged kõrretüükad.

Iga adrarakendi ja iga traktori jaoks eraldatakse eed (töödeldavad maa-alad). See tõstab iga kündja vastutust künni kvaliteedi eest ja kergendab tehtud töö arvestust.

Tööesi antakse sellises suuruses, mis kindlustab rakenditele või traktoritele tööd kogu päevaks. Sügiskünnil, kus äestamist ei teostata, võib eraldada kindlaksmääratud päevasest tönormist suuremad tööeed. Kevadkünnil seda aga teha ei tohi, kuna niiskuse säilitamiseks mullas tuleb küntud maatükk kohe üle äestada. Esimene äestamine teostatakse üheaegselt künniga — äkkega agregaadis.

Künd tehakse eeviisiliselt (ribaskünd), töökäiguga ee piki külgedel ja töövabakäiguga pööramisel otstes ee kitsastel külgedel. Mida suurem on ee pikkus võrreldes laiusega, seda vähem kulutatakse aega töövabakäikudele.

Kõrge tööjõudluse kindlustamiseks tuleb eraldada täisnurksed eed, millede pikkus ületab 10 ja rohkem korda laiuse. Ebakorrapärase kujuga maatükid — kolmnurgakujulised — töödeldakse eraldi.

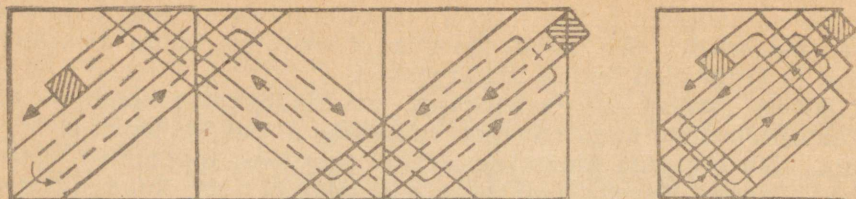
Eeviisilise künni juures küntakse iga tööesi (riba) piki külgedel, kitsastel külgedel hobuader lastakse välja, traktori adral tõstetakse korpused üles. Ringkünd — pööranguil atra välja tõstmata — annab palju kündmata kohti, kuna muld põllunurkadel liialt tiheneb. Seepärast ongi niisugune künniviis (ringkünd) keelatud.

Nagu on märgitud maaharimise brošüüris, teostatakse eeviisiline künd lahk- ja kokkukünnis. Jaotades maa-ala tööeteks tuleb järjestada tööviisid: üks tööesi künda kokku, teine (naabertööesi) lahku. Seda tehakse nii: esimene ja kolmas esi küntakse kokku, keskmine nende vahel (teine) — lahku. Selle tulemusena tuleb kahe järjestikku küntud tööee kohta üks tühivagu ja üks kokkuvagu. Kui aga iga tööesi künda ainult lahk künnis, siis tuleb iga tööee kohta üks tühivagu ja üks kokkuvagu.

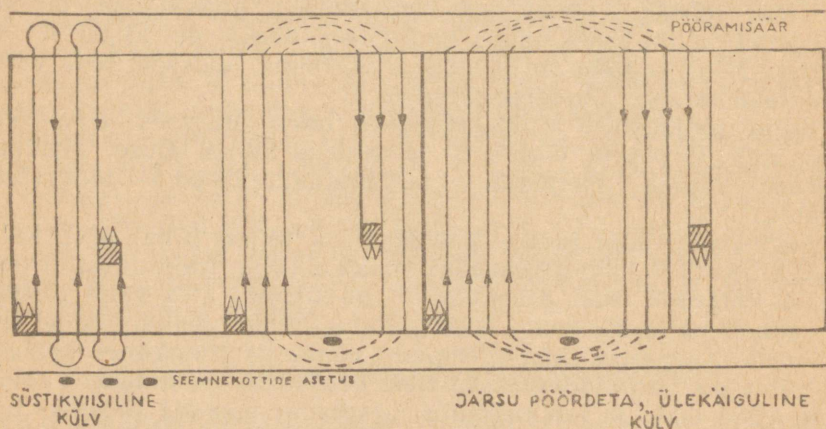
Järjestades kokku- ja lahk kündi võib vähendada tühikäike tööete otstel ja tõsta sellega tööjõudlust. Selleks küntakse pärast tööete jaotust ja tähiste panekut algul äärmised osad kokku, kuna kündmata jäänud keskmine osa küntakse lahku.

Kui maatükk asetseb nõlvakul, siis on parem tööeed paigutada nii, et nad pikiküljega asetseksid põiki kallakule. See tagab veojõu koormuse ühtlust ja takistab vihmade puhul mulla ärauhumist.

Hobustega kündes antakse iga 50—60 minuti järele vao otsal hobustele või härgadele 10—15 minutit puhkust. Kui kolhoosis on vähe atru ja küllaldaselt veojõudu, siis võib organiseerida kündi vahelduvas rakenduses. Hobuseid või härgi vahetatakse siis iga 3—4-tunnilise töö järele.

Joonis 2. Äestamine nurgeti ristkülikulisele ja ruudulisele maatükile.

Joonis 3. Süstikviisiline külv (vasakul), eeviisiline külv (keskel) ja järsu pöördeta, ülekaiguline külv (paremal).

Äestamine ja kultiveerimine. Äestamine teostub kolhoosides peamiselt hobuste jõul. Uht puuäkkega või kahelülilise siksak-äkkega rakendit teenindab üks inimene. Kultiveerimisel hobukultivaatoriga paaris rakendis piisab samuti ühest inimesest.

Traktoriga äestamisel või kultiveerimisel eraldatakse agregaadid teenindamiseks peale traktoristi ka haakijad, arvestades üks haakija iga kultivaatori või 8—10 äkke lüli kohta haakes.

Igale hoburakendiga äestamisel töötavale kolhoosnikule kui ka igale traktoriagregaadile eraldatakse eraldi tööeed, mis on ligikaudu võrdsed päevasele töönormile.

Äestamiseks ja kultiveerimiseks eraldatakse ristkülikulised tööeed, millede pikkus on mitu korda suurem laiuselt. Töötamine pikkadel tööetel säästab aega pööranguil.

Künnikamara paremaks peenendamiseks tuleb äestamist või kultu-

veerimist sageli teostada põiki kundi võrdlemisi lühikestel töötel. Neil juhtudel on kasulik äestada või kultiveerida maadükki diagonaalis, s. o. nurgeti vagude suunale. Sellega on võimalik töökäike pikendada ja pööramistele kulutatavat aega vähendada.

Külv. Juhtimisseadiseta külvimasinatel töötavad kaks inimest: üks (külvaja) jälgib külvimasina tööd, teine juhib hobuseid.

Juhtimisseadisega külvimasinal töötavad kolm inimest: üks juhib hobuseid, teine juhib eelikut ja kolmas jälgib külvimasina tööd.

Traktoriga külvil eraldatakse peale traktoristi üks inimene (külvaja) traktori iga haakes oleva külvimasina kohta.

Hobukülvimasinate vähesusel ja küllaldase veojõu olemasolul on otstarbekohane kasutada vahelduvat rakendust. Vahetades rakendust iga 3—4 tunni järele, saab külvimasinaid kasutada ilma seisakuteta.

Enne külvil eraldatakse igale hobukülvimasinale ja traktor-külvimasinale pikad, täisnurksed tööeed. Esimeseks käiguks pannakse tähised, et read tuleksid sirged.

Tööee suurus külvil peab olema mitte vähem kui päevane töönorm.

Külv süstikmeetodil teostatakse selliselt, et tagasiminekul läheb külvimasin eelmise käigu äärest. Seda meetodit tarvitatakse eranditult vaheltharitatavate kultuuride külvil, millede järgneva harimise juures on eriti oluline, et read oleksid sirged.

Eeviisilist külvil kasutatakse sageli teraviljakultuuride külvil. Esimesed käigud külvimasinaga tehakse ee pikemaid ääri mööda, ee otsal minnakse masinaga tühjalt ühelt äärelt teisele. Külv lõpetatakse viimase käiguga tööee keskelt.

Ee- ja süstikviisilise külvil juures tuleb tööee otsal teha järsud pöörded. Neist hoidumiseks kasutatakse mõnikord üleikäigulist meetodit tööee otsal. Selleks jagatakse tööesi pikuti pooleks ning esimesed käigud külvimasinaga tehakse tööee osade parem- või vasakpoolsetest äärtest. Järgmised lähevad eelmiste äärest samas järjekorras.

Kui külvimasinat tuleb pöörata mitte tee peal, vaid külvataval maa-alal, siis jäetakse tööete otstes pööramisääred, millede laius on võrdne hobuste ja külvaja pikkusele. Pärast külvil lõpetamist kogu maa-alal külvatakse otstel olevad pööramisääred põiki tööetele.

Külvil on tähtis asetada õigesti seemnekotid. Teades tööee pikkust, külvil normi ja külvimasina seemnekasti mahtu on võimalik välja arvestada mitmeks käiguks jätkub külvimasinale ühest kastitüüpi seemnest.

Kui kastitüest seemnest jätkub ainult üheks käiguks ühest tööe otsast teise, siis asetatakse seemnekotid mõlemasse tööe otsa. Kui seemnest jätkub kaheks käiguks (edasi ja tagasi), siis asetatakse kotid ühte tööe otsa.

Tööeeviisilisel külvil asetatakse seemnekotid ühte tööe kitsasse ärde, selle keskele.

Süstikkülvil asetatakse seemnekotid mitmesse kohta kogu tööe laiusel.

Seemnekottide asetuse korra väljaarvestamiseks tuleb eelkõige selgitada, missuguse vahemaa läbib külvimasin külvates kastist kolm neljandikku seemnest (üks neljandik seemnest peab jääma kasti normaalse väljakülvi kindlustamiseks).

Selleks tuleb ühe seemnekasti täite seemne hulk ($\frac{3}{4}$ kasti mahust) tsentnerites korrutada 10 000-ga ja saadud arv jagada hektari külvinormi (tsentnerites) ja külvimasina külvilaiuse korrutisega (meetrites). Näiteks 13-realisel külvimasinal on 1,65-meetriline külvilaius. Seemnekasti täide kaalub 0,5 tsentnerit, hektari külvinorm on 1,5 tsentnerit. Seega on kerge välja arvestada, et külvimasin läbib ilma seemne hulka täiendamata vahemaa, mis võrdub $(0,5 \times 10\,000) : (1,5 \times 1,65) = 2000$ meetriga.

Kartulipanek. Kartuleid pannakse adraga, muldajaga (mutiga) ja markööriga või kartulipanemismasinaga. Enne kartulipanekut märgitakse põld markööriga. Markööri sõrgade vahelaius, mis jätab jälje, peab olema võrdne kartulipuhma vahelaiusele ridades. Põllu markeerimist teostatakse põiki tulevastele kartuliridadele.

Vaad kartulipanekuks aetakse adraga ehk muldajaga põiki markööriga märgitud joontele. Kartuli mugulad asetatakse vaku markööri joonega ristuvale kohale. See tagab puhmade ühtlase jaotuse põllul.

Kartulipanekut adraga toimetatakse eeviisilisel adra liikumisel (kokku- või lahk künd) põllul. Muldajaga panekut võib teostada ka selliselt, et muldaja liigub tööeel süstikviisiliselt.

Õigeaegseks mugulate mahaasetamiseks adraga või muldajaga panekul on vajalik 3—4 panijat. Panijaid on otstarbekohane asetada tööeele nii, et igaüks paneks kartulimugulad kindlas, eraldatud tööee osas; selleks tähistatakse piirid, mis eraldavad naaberpanijate maa-alad.

Kotid või kastid kartulitega asetatakse varakult piki tööett. Kottide või kastide vahekaugus peab olema selline, et panija, võtnud ämbri kartuleid ja pannud need vaku, jõuaks järgmise kotini. Kui ämbrisse läheb 8 kg kartuleid, ning kui mugulate keskmine kaal on 65—70 grammi ja kartulipuhmade vahekaugus reas

40 sentimeetrit, siis saab ühest ämbrist panna 50—60 meetri pikkuse rea. Sel juhul tuleb kotid või kastid kartulitega asetada üksteisest 50—60 meetri kaugusele.

Kolhoosides, kus pannakse kartuleid suurematele maa-aladele, teostatakse mahapanekut kartulipanemismasinatega. Sel juhul asetatakse kotid kartulitega sellisele vahekaugusele, mis on küllaldane kastitüüpe kartulite mahapanekuks.

Vaheltharimine ja rühvelkultuuride hooldamine. Vaheltharimise ja rühvelkultuuride hooldamistööd (reavahede läbiajamine, harvendus, läbivaatus, umbrohu kitkumine, võsundite hävitamine, muldamine, pealtväetus) teostatakse tavaliselt käsitsi. Reavahede kultiveerimine, kobestamine, muldamine ja pealtväetus teostatakse suurematel maa-aladel hobu- ja traktorimasinatega. Ikka suuremat tähtsust omandab kahesuunaline kultiveerimine.

Rühvelkultuuride reavahede harimisel traktori või hobusega on soovitatav kinnistada maa-alad lülidele põiki ridu. Sel juhul võivad pärast kultivaatori mõnekordset läbikäiku alustada kõik lülid üheaegselt reavahede harimise käsitööd neile kinnistatud aladel.

Reavahede harimisel käsitsi tarvitatakse töötajate asetust „hane-reas“. Sealjuures kobestatakse kõblasega naaberreavahet, mida mööda läks eelmine töötaja. Läbikäibitud reavahed jäävad siis kobedateks ja neid ei tallata kinni. Laialdaselt on levinud ka säärane moodus, kus kõblitakse kaks naaberreavahet korraga, käies ühe jalaga ühes ja teise jalaga teises reavas. Seda moodust kasutatakse reavahede umbrohu puhastamisel.

Töö hulga arvestuse ja töö kvaliteedi kontrolli kergendamiseks kinnistatakse vaheltharimise ajaks igale kolhoosnikule eraldi read. Paljudes brigaadides kinnistatakse igale kolhoosnikule kindlad rühvelkultuuride read kogu vaheltharimise ja hoolduse ajaks.

Tööviljakus ja töökvaliteet reavahede harimisel, harvendusel ja kõblimisel on suuresti olenev kõblase omadustest, tema teravusest ja haardelaiusest. Eesrindlikes brigaadides eraldatakse kõblimisel teritaja, kes on varustatud teritamistriistade komplektiga ja tagavarakõblastega.

Reavahede harimine nõuab palju tööd ja seepärast tuleb kasutada mitmesuguseid mehhaniseerimise võtteid: rakendada käsi-, hobu- ja traktorkultivaatoreid ning vastavalt kohaldatud kultivaatorikäppadega külvimasinaid rühvelkultuuride reavahede harimiseks.

Heina koristamine. Kõik heina koristamise tööd — niitmine, heina riisumine voolangusse ja kuivatamine, saadupanek, vedu ja kuhjapanek — teostatakse peaaegu üheaegselt, ühe-kahepäevaste vahedega. Tunduvate katkestuste vältimiseks üksikute tööde vahel,

on tarvis õigesti arvestada heina koristamisel töötava lüli koosseisu. Nii näiteks võib ühe rohuniitjaga päevas niita 5—6 hektari. Samasugusel pindalal võib ka päeva jooksul hoburehaga heina voolangusse kokku riisuda. Saadupanemisele tuleb paigutada 3—4 inimest. Heina veoks kuhja juurde on tarvis neli-viis ühehobuse veokit ja seitse-kaheksa inimest ning kuhja tegemiseks kaks inimest. Järelikult tuleb heinakoristamiseks 5—6 hektarilt päevas, kasutades rohuniitjat, eraldada 14—16 inimest, s. o. kaks alalist lüli.

Iga rohuniitja või iga käsitsiniitja jaoks eraldatakse maa-ala, mille suurus võrdub ligikaudu päevasele töönormile. Masinaga niitmisel on otstarbekam eraldada piklikud alad, nii et nende pikkus oleks viis-kuus korda suurem laiupest.

Heina saadu asetamisel võib tööd jaotada riisumiseks ja saadu panekuks. Siis peab töötajate grupis olema kaks-kolm saotegijat ja üks riisuja. Igale sellisele grupile antakse eraldi maa-ala, lähtudes päevasest töönormist.

Heinasaod kantakse kuhja juurde kas käsitsi, tõmmatakse kokku heinavedajaga või veetakse vankritega. Saadude kandmine käsitsi on otstarbekohane ainult kuni 200 meetri kauguselt kuhjast. Saadude vedu kuhja juurde lihtsate hobuheinavedajatega on võimalik kuni 500 meetri kauguselt. Suurematelt kaugustelt ning samuti ristikeha ja lutserni koristamisel veetakse hein kokku vankritel.

Et võimalikult täielikult ära kasutada veojõudu heina kokkuveol, peab olema üks-kaks tagavaravankrit. Olles toonud koorma kuhja juurde, rakendatakse hobune vabaneva vankri ette ja minnakse kohe uuesti põllule. Mahajäetud vankrilt antakse heinad kuhja ning vabastatakse seega vanker järgmisele vedajale.

Vilja koristamine kombainiga. Töökulu säästmiseks koristamisel tuleb võimalikult täielikult ära kasutada hobu- ja traktormasinaid. On teada, et sirbiga koristamisel suudab üks inimene päeva jooksul vilja lõigata, vihku siduda ja hakki panna 0,15-hektaariliselt pindalalt. Niites viljalõikajaga suudab üks inimene viljalõikajal ja kuus sidujat koristada päevas 5—6-hektaariliselt pindalalt. Kombaini koos traktoriga teenindavad 3—4 inimest ja ta koristab päevas 15—20-hektaarilise pindala. Sellest järeldub, et sirbiga töötades kulutatakse hektaari kohta viis-seitse inimtööpäeva, koristamisel viljalõikajaga — ligikaudu üks inimtööpäev, kombainiga koristamisel (ainult niitmiseks) aga 0,2 inimtööpäeva, s. o. 25—30 korda vähem kui sirbiga lõigates. Kuid kombain peksab ka samaaegselt vilja, seepärast on kombainil töötajate tööviljakus eriti kõrge.

Lihtmasinaga koristamise ja peksumasinaga peksemisega võrrel-

des on kombainiga töötamisel töökuu hektaari kohta 40—50 korda väiksem. Pealeselle vähenevad kaod kombainiga koristamisel tunduvalt, võrreldes töötamisega lihtmasinatel. Sellele vaatamata on siingi vaja võitlust viljakadudega, nagu sellest on räägitud põllukultuuride viljelemist käsitlevas brošüüris.

Kombainide kasutamisel on eriti tähtis tihedalt siduda brigaadide tööd kombaini agregaadiga, õigesti eraldada ja ette valmistada maa-alad kombainiga koristamiseks, kindlustada õigeaegset vilja äravedu ja sorteerimist ning põhu kuhja asetamist.

Traktorile ühe kombainiga eraldatakse traktorist, kombainer, kombaineri abi ja põhukoguja. Agregaadiga juhatajaks on kombainer.

Igale kombainile määratakse koristamisülesanne, märkides ära kultuurid, maatükkide asetuse ja nende koristamise järjekorra.

Viis päeva enne koristamise algust tuleb viia kombain põllule, kus kombainer tutvub maatükiga, kontrollib kombaini ja teeb sellega proovisõitu töövabal käigul.

Kombainiga koristamiseks eraldatakse puhaste külvidega ja ühtlasema valmivusega pindalad. Iga kombaini agregaat töötab eraldi tööeel (ribal). Parim tööee kuju on ristkülik, mille pikkus on 6—8 korda laiusest suurem. Tööee suurus peab kindlustama agregaadile tööd kaheks päevaks, mis vähendab asjatut ajakulu ülesõitudeks.

Lamandunud vilja juures asetatakse tööeed pikiküljega lamandumissuunale põiki või nurgeti. Kallakuga maatükkidel eraldatakse eed põiki kallakut.

Kombaini ja viljaäravedajate töö kooskõlastamiseks määratakse varem kombaini tühjendamise kohad, niidetakse need ära ja valmistatakse neile juurdesõiduteed.

Teades vahemaad, millise peab läbima kombain kuni punker viljaga täitub, ja üldist tööee ümbermõõtu, ei ole raske määrata tühjenduskohtade arvu ja asukohti.

Vahemaad, mille peab läbima kombain punkri täitumiseni viljaga, arvatakse järgmiselt:

$$D = \frac{E \times 10\,000}{S \times U}$$

Selles valemis tähendab D — vahemaa pikkus meetrites, mille peab kombain läbima, E — punkri maht tsentnerites, S — kombaini vikati haardelaius meetrites, U — saak hektaarilt tsentnerites.

Kombaini „Stalinet“ punkri maht nisu koristamisel võrdub 17,5 tsentneriga, vikati haarde laius on 6,1 meetrit. Kombainil „Kommuunar“ on punkri maht nisu jaoks 15 tsentnerit, vikati haarde laius — 4,5 meetrit.

15-tsentnerilise nisusaagi korral hektaarilt peab kombain „Stalinet“ punkri täitumiseks läbima vahemaa, mis võrdub:

$$D = \frac{17,5 \times 10\,000}{15 \times 6,1} = 1912 \text{ meetrit}$$

Kombain „Kommunaar“ läbib vahemaa, mis võrdub:

$$D = \frac{15 \times 10\,000}{15 \times 4,5} = 2222 \text{ meetrit}$$

Kolhoosides kombainiga koristamiseks eraldatavate maatükkide pikkus ei ole harilikult üle 1000—2000 meetri. Järelikult peab keskmise saagi juures olema üks või kaks punkri tühjenduspaika iga tööee kohta. Kõrgema saagiga maatükkidel või pikematel etel tuleb kombaini punkrit tühjendada 3 korda ühel ringil.

Kui tööee jaoks jätkub ühest punkri tühjenduskohast, siis valitakse see tööee ühel kitsal äärel, mis asub tee lähemal. Kahe tühjenduskoha juures teostatakse tühjendust ete keskkohal.

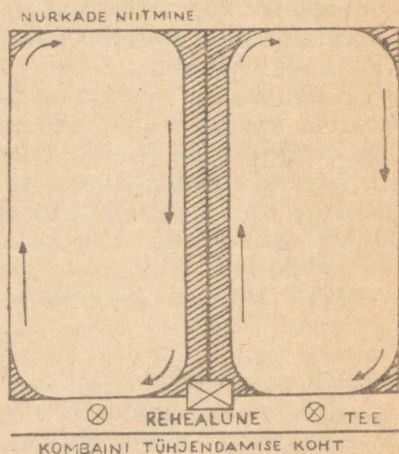
Tööete pikendamiseks koristatakse sageli üheaegselt kahe brigaadi kõrvuti asuvad tööeed. Siis võib brigaadide maatükkidevahelist teed kasutada vilja äraveoks. Läbides selle tee tühjendatakse kombain iga kord, mis kergendab üksikute brigaadide saagi arvestust.

Tööeed kombainidega koristamiseks korraldatakse vilja vahaküpsuse saabumisel. Kombaini esimeseks läbiminekuks tööete vahelt niidetakse lahti kuni 4 meetri laiused alad, s. o. 3 korda niidumasina või viljalõikaja (lobogreika) laiusest. Nurgad niidetakse kaarjad, et kombainil ei tuleks teha järske pöörakuid. Lähikäiguteed niidetakse 8—10 meetri laiused. Lahtiniidetud aladelt veetakse vili peksuplatsile ja pekstakse kombainiga.

Vilja puhastamise ja paigutamise koht korraldatakse tööete lähedale.

Sealjuures vajatakse vilja äraveoks kombaini juurest kaks-kolm hobuveokit.

Kombaini tühjendamine käigul tõstab tööjõudlust 10—20 protsendi võrra. Selleks sõidavad kastvankrid põikteelt kombainile

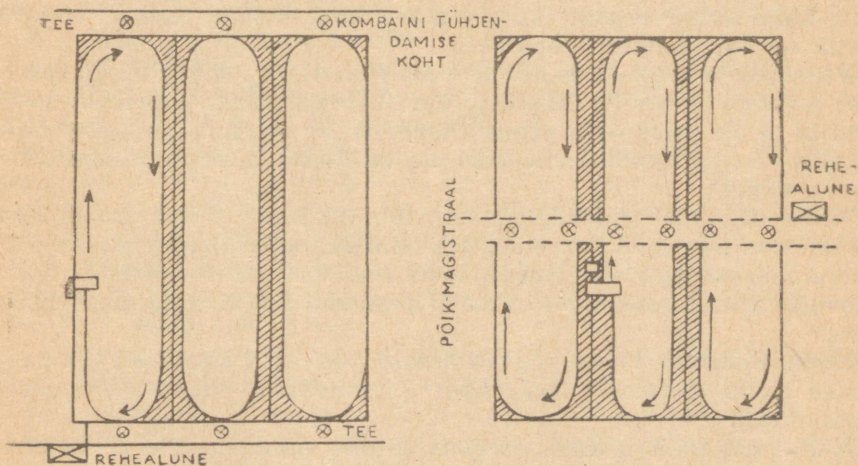

Joonis 4. Maatükkide jaotamine ja ettevalmistamine kombainiga koristamiseks punkri tühjendamise juures ee ühel otsal.

100—150 meetrit vastu. Nad liiguvad kombainiga kõrvuti ja vili tõstetakse kombainilt käigu peal kastvankrisse.

Vilja puhastamist paigutuskohal teostab eri grupp kolhoosnikuid. Kombaini päevast peksu võib puhastada kahe sorteerijaga. Selleks tööks eraldatakse kuni 10 inimest.

Kohe koristamise järel teostatakse põhu kuhja asetamist ja peade riisumist. Kui saod veetakse koristatud alalt kuhja juurde heinavedajatega, siis tuleb põhu kuhja asetamiseks ühe kombaini poolt koristatud alalt paigutada üks heinavedaja ühes vajaliku veojõuga ja kuus-seitse kolhoosnikut. Põhu kokkuvedamisel vankritega tuleb selleks eraldada neli-viis vankrit ja 10 kolhoosnikut.

Joonis 5. Maatükkide jaotamine ja ettevalmistamine kombainiga koristamiseks punkri tühendamise juures kahes kohas: vasakul — punkri tühendamise koht ee otstel, paremal — ee keskel.

Peade riisumiseks eraldatakse kaks hobureha ja riisujad. Kombaini teenindamiseks vilja äraveoks ja puhastamiseks ning põhu kuhja asetamiseks ja peade riisumiseks eraldatakse lülid sellise arvestusega, et üks lüli tegeleks vilja äraveoga, teine puhastusega, kolmas põhu kuhja asetamisega.

Koristamine lihtmasinatega. Vilja niitmist nii lihtkoristusmasinatega kui ka käsitsi alustatakse vahaküpsuse saabumisel. Algul teostatakse valikniitmist, kuid hiljem niidetakse lausaladena.

Koristamisel sirpidega suudab üks kolhoosnik päevas lõigata ja

vihku siduda 0,15 ha vilja. Vilunud kolhoosnikud koristavad päevas 0,2 hektaari ja rohkemgi.

Vilja koristamiseks vikatitega eraldatakse brigaadist eri grupp kolhoosnikuid. Ühe niitja järel jõuab üks siduja vihud kokku siduda. Iga kolme niitja ja kolme vihusiduja kohta on tarvis eraldada üks kolhoosnik vihkude kokkukandmiseks ja hakkide tegemiseks. Kuuest niitjast, kuuest sidujast ja kahest vihukandjast koosnev grupp suudab päevas koristada 3—4-hektaarilise pindala.

Lihtmasinatega koristamisel tuleb töötada mitte vähem kui 16 tundi päevas, vaheldusrakendusega. Rakenduseks valitakse jõult võrdsed hobused või härjad, arvestades kaks rakendust masina kohta või kolm rakendust kahe masina kohta. Kahe rakenduse korral vahetatakse veoloomi puhkuseks ja söötmiseks iga poolteise-kahe tunni tagant, kolme rakenduse korral kahe masina kohta — kolme tunni tagant.

Viljalõikaja tööjõudlus hobuseveol võib olla 5—6 ja rohkem hektaari päevas. Ühe viljalõikaja järele tuleb paigutada vähemalt kuus sidujat ja üks hobureha peade riisumiseks. Iga masina jaoks eraldatakse eraldi tööesi, mille maa-ala on küllaldaselt suur ühe-kahe päeva tööks.

Tööjõudlust vihkude sidumisel võib tunduvalt tõsta gruppidena töötamisel: üks pannakse sidemete laialikandmiseks ja nende mahapaigutamiseks vihkude juurde, kaks asetavad vilja sidemeile, kaks seovad, kaks kannavad kokku ja panevad hakki ning üks riisub päid.

Kogu niidetud vili seotakse samal päeval vihkudesse ja pannakse hakki (põuastes rajoonides) ja redelitele (niiskuserikkamais rajoonides).

Hakid või redelid tuleb asetada sirgete ridadena, 20—30-meetrilise vahemaaga ridade vahel ja suunaga tee poole. See võimaldab neile kiiret ja hõlpsat juurdepääsu ning vihkude koormasse panekut kuhja kokku vedamisel.

Põllule asetatud vihkude kuivamiseks on tarvis mitte rohkem kui kolm-neli päeva. Seepärast tuleb pärast niitmist ja kokkupanekut organiseerida vilja kuhja asetamist. Vilja kokkuveo- ja peksukohad valmistatakse aegsasti ette — kõrgematel, kuivematel kohtadel, põlluteede lähedale, võimalikult selle maa-ala keskele, millelt vili siia kokku veetakse ja kuhja asetatakse.

Vedude vähendamiseks ühele viljapeksukohale veetakse vili ja asetatakse kuhja 30—40-hektaariliselt koristuspinnalt. Siis tuleb vihke kokku vedada ainult kuni 300 meetri kauguselt. Vähesese veojõuga kolhoosides on soovitatav vili kuhja paigutada ühele peksukohale 12—15-hektaariliselt maa-alalt. See viljahulk kindlustab

peksumasinale tööd ühel paigal kogu päevaks. Vähesed viljahulgaga peksukohad nõuavad küll sagedast peksumasina ümberpaigutamist ühelt kohalt teisele, kuid kiirendavad seevastu tunduvalt kuhja asetamist.

Vihkude kokkuvedamise kõrval vankritega kasutatakse ka nende käsitsi kokkukandmist kandraamidega kuni 200 meetri kauguselt kuhjategemise kohast. See võimaldab veojõudu kasutada teistel tähtsamatel töödel.

Vilja kuhjaasetamisel eraldatakse brigaadi koosseisust grupp kuhjategijaid. Kui vilja kokkuveoks määratakse neli-viis veokit, siis koostatakse kuhjategijate grupp kümnest inimesest: kuus inimest teevad koormat ja veavad vihud põllult kuhja juurde, kaks annavad vihud koormast kuhja otsa ja kaks laovad vihud kuhja. Niisugune grupp suudab päeva jooksul vilja kokku vedada ja kuhja asetada 8—10-hektaariliselt pindalalt.

Veojõu vähesuse korral peab olema tagavaravankreid, et saaks kasutada hobuste ümberrakendamist kuhja juurde toodud koorma eest koormast vabanenud vankri ette.

Kuhjad asetatakse pikuti tuulte suunale, üksteisest 20 meetri kaugusele. Kuhja mõõtmed on: laius 6 meetrit, kõrgus 6—7 meetrit, pikkus kuni 20 meetrit. Madalamad kuhjad kannatavad vihma puhul tugevasti. Kuhjad paigutatakse peksukohale paari-viisi, et saaks vihke masinasse anda kahest küljest.

Saagi eraldi arvestamiseks asetatakse vihud iga lüli või brigaadi maa-alalt eraldi kuhjadesse.

Viljapeksukoht, kus asuvad kuhjad, künatakse kuhjade ümbert üles. Kuhjade juurde seatakse alaline valve ja kaitse.

Viljapeksmine. Uheaegselt vilja kuhjapanekuga, hiljemalt aga kolmandal kuni viiendal päeval arvates niidu algusest, alustatakse ka viljapeksuga hakkidest, neid juurde kandes või vedades. Peksmine kuhjast algab pärast seda, kui kogu vili on kuhja asetatud.

Peksumasina ülesseadmiseks puhastatakse ligikaudu 300 ruutmeetri suurune plats. See tasandatakse labidatega, valatakse veega üle, kaetakse peenikese põhuga ja tambitakse kas käsitsi või rullitakse hobujõul. Enne peksumasina kohaleasetamist puhastatakse plats põhust ning pühitakse puhtaks.

Peksuperioodi lühendamiseks ja peksumasinate täielikuks ärakasutamiseks peavad peksumasinad töötama vähemalt 20 tundi ööpäevas — kahe vahetusega.

Peksubrigaadi näitlik koosseis ja inimeste paigutus on järgmine:

1) lihtsal hobupeksumasinal: vilja allalaskjaid — üks, sideme-

lõikajaid — üks, kätteandjaid — kaks, hobuseajajaid — üks, põhukoristajaid — neli, terade kaalujaid ja vastuvõtjaid — üks—kaks, kokku 10—11 inimest.

2) Keskmise võimsusega traktorijõul töötaval kombineeritud masinal „MO-900“: masiniste — üks, traktoriste — üks, platvormile kätteandjaid — kolm, sidemelõikajaid — kaks, vilja allalaskjaid — kaks, põhukoristajaid ja paigaleasetajaid — viis—kuus, haganate ja aluste koristajaid ning paigaleasetajaid — kolm, terade kaalujaid ja vastuvõtjaid — kaks—kolm, kokku 20—21 inimest.

3) Kombineeritud masinal „MK-1100“: masiniste — üks, traktoriste — üks, platvormile kätteandjaid — neli, sidemelõikajaid — kaks, vilja allalaskjaid — kaks, põhukoristajaid ja paigaleasetajaid — kuus—kaheksa, haganate ja aluste koristajaid ning paigaleasetajaid — kolm, terade vastuvõtjaid ja kaalujaid — neli, kokku 23—25 inimest.

Peale loeteldud töötajate on vaja veel inimesi pekstud vilja puhastamiseks ja äraveoks viljalattu. Lihtsa hobumasinaga pekstud vilja puhastamiseks on vaja kuus—kaheksa inimest. Kombineeritud masinaga pekstud vilja puhastamiseks on vaja neli inimest.

Tavaliselt peksab viljapeksumasin mitme brigaadi vilja. Sel juhul eraldatakse peksubrigaadi kolhoosnikud mitmest põllubrigaadist kogu peksuajaks. Peksubrigaadi brigadiiriks nimetatakse masinist.

Viljapeksukohal tuleb pidada ranget töökorda. Vahetuste vaheldumist teostatakse ilma peksumasina seisakuta iga neljatunnilise töö järele.

Lina koristamine. Kiulina koristamist alustatakse kuldküpsuse algusest ja lõpetatakse vähemalt 10 päeva jooksul.

Linakitkumine teostatakse käsitsi või masinatega. Masinaga koristamiseks eraldatakse ühtlase, kõrgekasvulise ja umbrohust puhta linaga maatükid.

Põllu äärtel, ete vahekojal ja nurkadel kitkutakse lina käsitsi. Suurematel linapõldudel paigutatakse masinaga kitkumiseks tööeed pikikülgedega põigiti lülide maa-aladele, sel puhul võivad kõik lülid pärast kitkumismasina läbiminekut alustada üheaegselt peode sidumisega.

Masinaga kitkutud lina peodesse sidumiseks eraldatakse hektari kohta kolm—neli sidujat. Kui masin koristab päevas lina ligi 4 hektarilt, siis vajatakse lina sidumiseks ja peode hakki asetamiseks 12—15 inimest.

Käsitsi linakitkumine nõuab rohkesti tööd — hektari kohta kulub

15 inimtööpäeva. Käsitsi kitkumisel antakse igale kitkujale maa-tükk üheks, kaheks või ka mitmeks päevaks. Eesrindlikes lülides tarvitavad kitkujad lina ebaühtlase kasvu korral kahe- ja kolmekordset kitkumist: algul kitkutakse käehaarde kauguses kõige pikem lina, siis keskmine ja lõpuks lühikese varrega lina. See moodus tõstab kiu väärtust. Pealeselle vajatakse järgneva-tele töödele vähem tööjõudu.

Iga lüli linasaak paigutatakse eraldi. Lina peksmisel linapeksu- masinaga teostavad peksmist selle lüli kolhoosnikud, kelle lina- saaki pekstakse.

Linapeksumasina puudumisel ja ka sel juhul, kui lina pole kor- ralikult kitkud (on sasiud), kõrvaldatakse kuprad kammide abil. Kammimisel ühtlasi sorteeritakse lina ka pikkuse järgi.

Linavarte kasteleotust alustatakse kohe pärast kammimist või peksmist, juuli lõpul või augusti algul. Uhele jooksvale meetrile laotatakse ligikaudu $\frac{1}{4}$ kilogrammi linavarsi. Lina laotusel antakse igale lülile ja igale kolhoosnikule eraldi maa-ala. Töö- hulka arvestatakse laotatud maa-ala suuruse järgi.

Lina käsitsi murdmisel ja ropsimisel töötleb iga lüli oma lina- saagi ja annab ära kiu.

Kartuli koristamine. Kartuli väljavõtmist mullast teostatakse kartulivõtmismasinaga, adraga, muldajaga ja käsitsi labidaga. Kartuli võtmiseks masinaga eraldatakse kobeda mullaga ja umb- rohupuhtad maa-alad. Kartulivõtmiseks kinnistatakse lüliledele töö- eed põigiti vagude järgi. Peale igakordset masina läbimineku piki vagusid võetakse kartul üles kõigi lülilede maatükkidel. Kõik väljapaisatud kartulid peavad järgmiseks masina läbimineku ajaks olema ära korjatud. Täpselt samuti aetakse igale lülile adraga vaod lahti. Korjatud kartuli arvestust teostatakse mõõdetud kor- vide või kastidega.

Vagude adraga lahtiajamisel võib kartuleid koristada 0,8—1 hektaarilt päevas; adra järele tuleb panna kümme noppijat. Lähe- dase kartulihoidla korral vajatakse korjatud kartuli äraveoks 2 vankrit.

Pärast kartuli võtmist tuleb põld kohe üle äestada ja korjata mahajäänud mugulad. Pärast esimest äestamist künatakse põld ümber ja korjatakse ülejäanud mugulad, seejärel äestatakse põld veel teistkordselt üle.

Suhkrupeedi koristamine. Suhkrupeet võetakse mullast üles peedivõtmismasinaga, adraga või käsitsi. Pärast ülesvõtmist korja- takse peedid põllult, raputatakse mullast puhtaks, pannakse hun- nikusse ja lõigatakse ära pealsed kas pealselõikajatega või nuga- dega.

Ülesvõtmisel peedivõtmismasinaga või hobuadruga eraldatakse need nii, et peedi ülesvõtmine toimuks korraga brigaadi mitme lüli maa-alal. Peedipõllu otstel korrastatakse vastavad kohad masina pööramiseks ja sahkade sisselaskmiseks. Neilt kohtadelt koristatakse peet käsitsi. Peedi ülesvõtmisel on võimalik kasutada masina liikumiseks mitmesuguseid meetodeid: süstikulist ja eeviisilist. Peedivõtmismasin võtab üles korraga kolm rida, seepärast määratakse etesse selline arv ridu, mis jagub kolmega. Iga lüli eraldab vajaliku arvu kolhoosnikuid, et kindlustada päeva jooksul kogu ülesvõetud pindalalt peedi sorteerimist, äravedamist ja pealsete lõikamist.

Ülesvõetud peet asetatakse hunnikuisse lehtedega väljapoole ning siis teostatakse mullast ja lehtedest puhastamist. Peedi puhastamisel pealselõikajaga valmistavad kaks kolhoosnikut juurikaid lõikamiseks ette, kuna kolmas lõikab pealseid.

Tööviljakus ühe inimese kohta peedi ülesvõtmisel ja lõikamisel on 7—9 tsentnerit. Stahhaanovlased, kasutades pealselõikajaid, töötlevad 15—20 tsentnerit inimese kohta.

Peedi koristamist ja puhastamist organiseeritakse tükitöö alusel väikestes gruppides. Lüli liikmed jaotatakse gruppidesse kahekolme inimese kaupa, kes sooritavad kõik ülesvõtmisel, vedamisel, puhastamisel, hunnikusse asetamisel ja puhastatud peedi hunnikute katmisel esinevad tööd. Tavaliselt kantakse ülesvõetud peedid hunnikuisse, mille suuruseks on 5—7 tsentnerit puhastatud peeti.

SOOVITATAV KIRJANDUS

NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja ÜK(b)P Keskkomitee määrus 19. septembrist 1946 „Abinõudest põllumajandusliku artelli põhikirja rikkumiste likvideerimiseks kolhoosides“, „Eesti Põllumajandus“ nr. 8, 1946.

ÜK(b)P Keskkomitee ja NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu määrus 27. maist 1939.

Põllumajandusliku artelli tüüp-põhikiri. RK „Poliitiline Kirjandus“, Tallinn, 1948.

PROF. I. I. BASJUK Kollektiivse põllumajanduse organiseerimine. RK „Pedagoogiline Kirjandus“, Tallinn, 1947.

SISUKORD

Kirjastuselt	3
1. Põllutööbrigadeide organiseerimise alused	7
2. Lülide organiseerimine brigaadis	11
3. Brigadeide ja lülide töö organiseerimine	14
4. Töötasu	17
5. Põllutööde organiseerimine brigaadis	24
Soovitatav kirjandus	38

Vastutav toimetaja V. TEITELBAUM

Tehniline toimetaja E. PLAKS

Г. ЛОЗА. Организация труда в полеводческой бригаде.

На эстонском языке

Ladumisele antud 28. V 1948. Trükkimisele antud 22. VI 1948. Paber 61 : 86 cm ¹/₁₆.
Trükiarv 5200. Trükitähti trükipoognas 43 344. Trükipoognaid 2,5. Arvutuspoognaid 2,43.
MB-04938. Tellimise nr. 1824. Trükikoda „Kommunist“ Tallinn, Pikk 2.

Rbl. 1.25

A-17166

TÜ RAAMATUKOGU

1 0300 00455252 9